

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

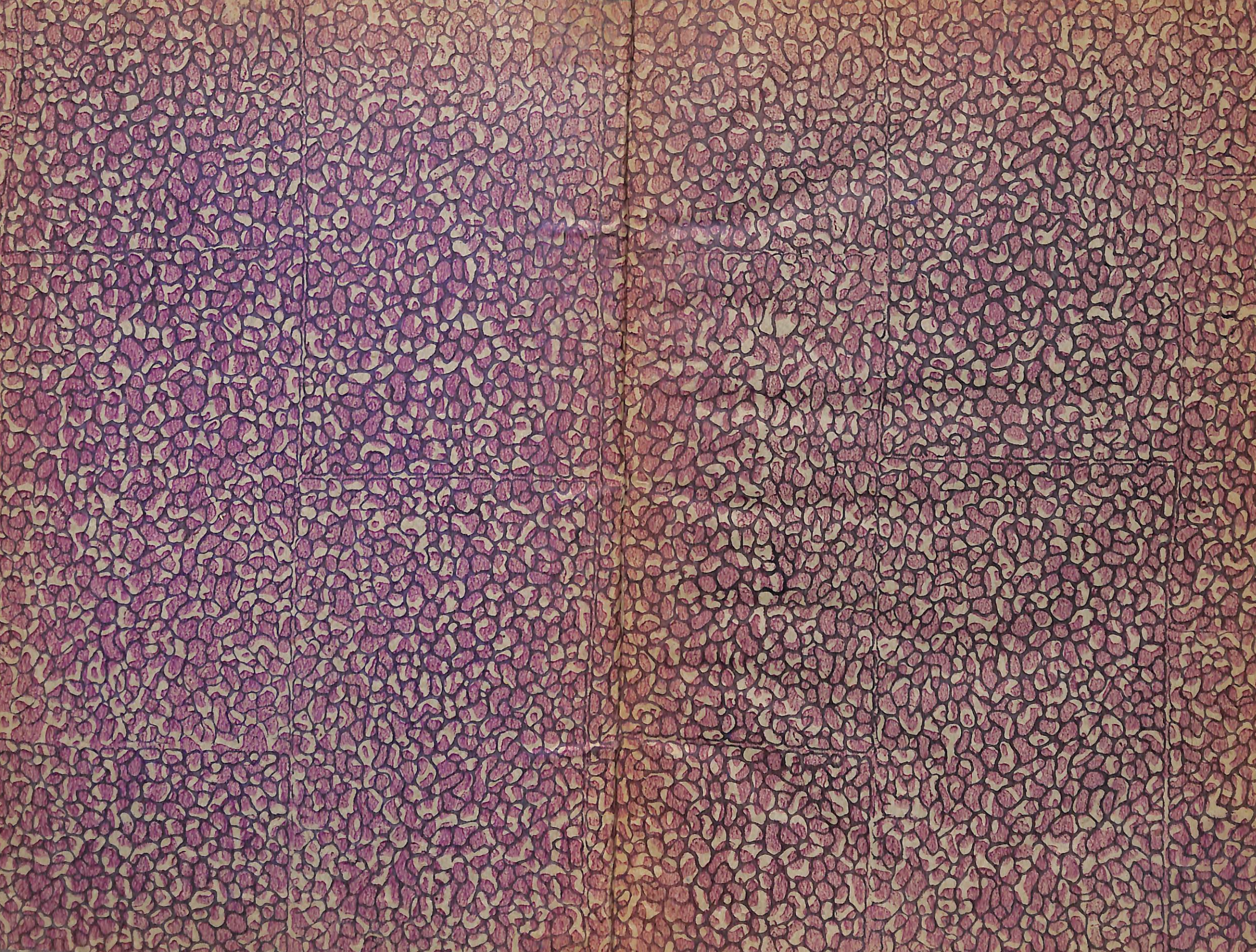
Adapt — remix, transform, and build upon the material

1911

3669

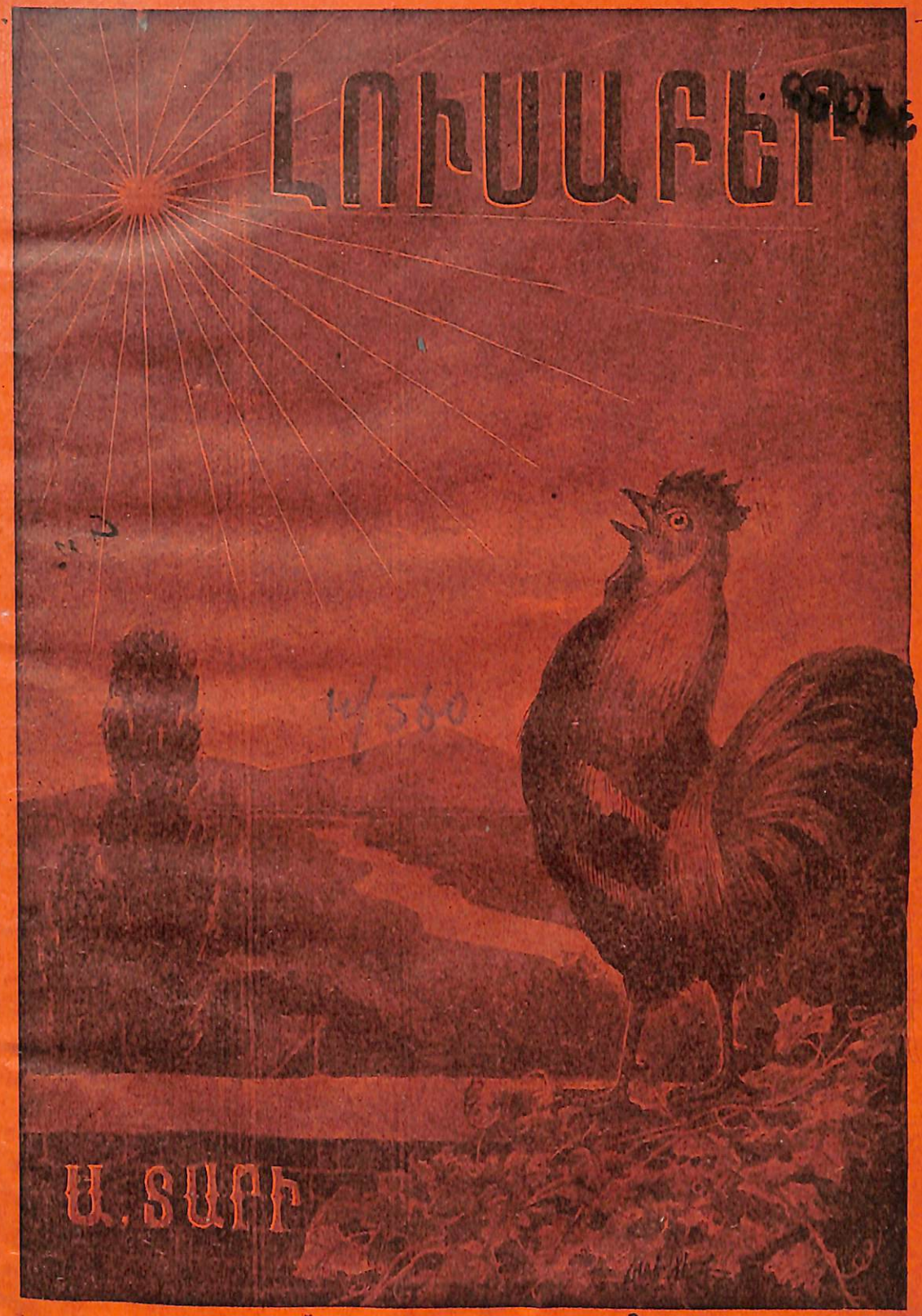
31.99-8

611

Երկր.

ԼՈՒՍԱԲԵՐ

14/580

Ա. ՏԱԲԵ

APM.
4-2552

ԿՈՎԿՍՍԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԻ ԿՈՂՄԻՑ ՆԱԽՈՐԴ ՀՐԱ-
ՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԹՈՅԼԱՏՐԻԱԾ ԵՆ ՈՐՊԷՍ ԴԱՍԱԳԻՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՐ

491.99-8
4-61

ԼՈՒՍԱԲԵՐ

Ա. ՏԱՐԻ

ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ ԵՒ ԱՌՍՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ԿԱԶՄԵՑԻՆ

ՍՏ. ԼԻՍԻՑԵԱՆ, ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ և Լ. ՇԱՆԹ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴԵՑ

Վ. ԱԽԻԿԵԱՆ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ, ԲԱՐԵՓՈՒՄԾ ՏԻՊ

Մեր ինքնուրոյն եւ փոխադրած յօդւածների, ինչպէս եւ մեր նկարների
արտատպութեան իրաւունքը վերապահւած է

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

Էլէքտրատպարան օր. Ն. Աղանեանի, Պօլից. 7.

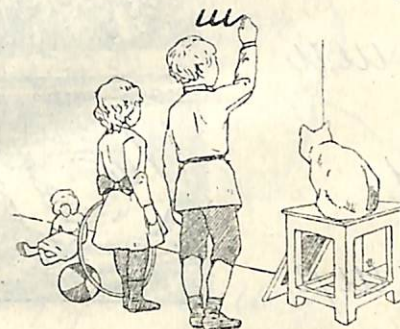
1911

2010

14361

AB 2002

Ա Յ Բ Բ Ե Ն Ա Ր Ա Ն

Ա
Ա Ա Ա

Ա Ա Ր
Ա Ա Ա, Ա Ր Ա

Ա Ա Ր
Ա Ա Ա
Ա Ա Ա

Ա Ա Ա, Ա Ա Ա, Ա Ր Ա.

ա, ա, ր, պ

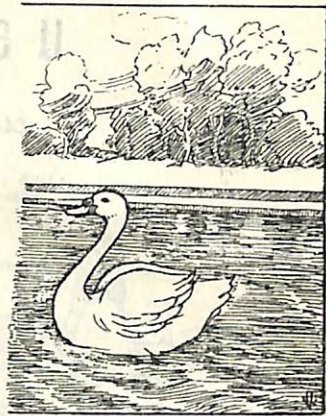
55183-ա հ

1510-63

Կար
Կարաւ
Կաւ
Կաւար

սարաւ սարաւ Կարաւ

Կապիկ
իւր. Կիւ
Կիրաւի
ապաւի

սապի, արի Կապի
արի. Կապիկ. սար արի

սաւ, քաւ
սապիկ, քապիկ.
Կաքար, Կաքաւ
սաքի քաւ սարաւ քիւ,
արի, քար քաքիկիւ.

Տաւ
Տաքիւր
Տաւ, Տիւ, աՏիւ,
ԿաՏ, քաՏ, աքաՏ.-
Տի Տաքիւր քաւ,
իՏ սապիկիւ պիքի քաՏ.

Տո՛Տ

ընըր, կըր,

կոպ, կոպիւր.-

կար Տի Տորի,

կարՏիւր Տորի.

Տի պոկի, կորի.

Տարաւեր

աճաւն զաւն, զաւնի.

պաւնիր պիւրի զաւնի.

կիւն, զիկիւն, պարուն.

Տի ճաճաւկ ի՞ճ ճաւնիկիւն

Ըաւ

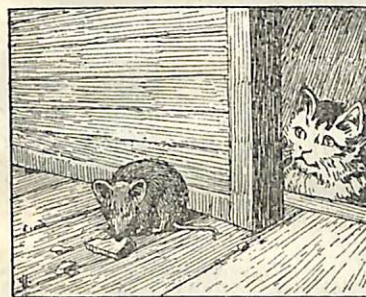
Ըաւաւկ

կաւ, աւկաւ,

շաւաւ, աւաւն,

շարաւ, կորաւ.

աւիւր, պաշիւ.

Տուկ ու կաշուն

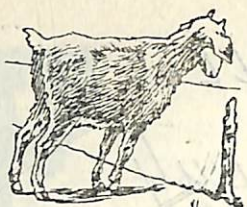
ու, տու, տուր.-

ի՛ճ կաշունն տուր աշաւ՛ ունի.

կաշուն պապիկի ունի.

շուր կաշուն, պապի.

նւ

նւրկ, իրկ.

լու, լուր, լաւ լուր.

լար, լոր, աւար.

աւրի ուրն աւրուն լուրն.

կրկու

գար ի կրգոր աւարուն.

աւարն լոււ.-

կրկուն աւար կու-կու, կու-կու.

կարուն աւար իւրն, իւրն.

նւրկ աւար իր-կր-կր-կր.

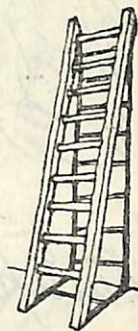
իրկու հաւ

իւ լաւ հաւ ունի.

իւ, հաւ քաւ.

Տաւուր հաւ, հաւ.-

իրկու, իրկու հարաւ.

Տէկ կուպէկ

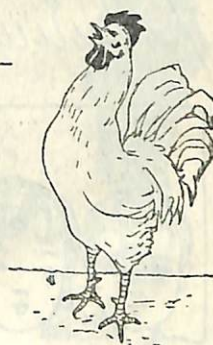
քէր, քէրքէր, քաւուքէր.

նր էր իրէկ իրկուն.

քաւն էր. կիրակի էր.-

Տէկ, Տէկ էլ կաւի իրկու-

կուկուր - կու.

Վարժած քաղցրեր

Աս է Վարժած քաղցրեր.
 Էս էլ սիրուն Նրժեր,
 սիրուն Նկներ, սիրուն
 Վաներ.

Նախքորի քան ուրոր,
 Արանի պարիկ Եան,
 Ընկ Վարկուր, սուս Արաներ,
 լալան Նրան.

Էս էլ Բա...

Նկներս Վանաս, Բր լալ
 ԲՆանաս

Մի քանի Ընկ

Կար Ը Ըանուկ:
 Նկներ Մի քան:

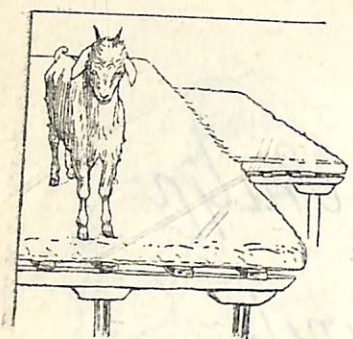
Պարիկ Ը Ընկ Ըրան Մի քանի
 Ըրանանի քան:

- Պարի, Ընկ, Ընկ, - սուս
 Ըանուկ:

Կարուն Ըրան քան ու
 Ընկ քան:

- Վնկ, պարի, Բժ
 պարիկ Ընկ, քան
 Բժ լալ Ընկ, - լալան
 լալ Ըանուկ:

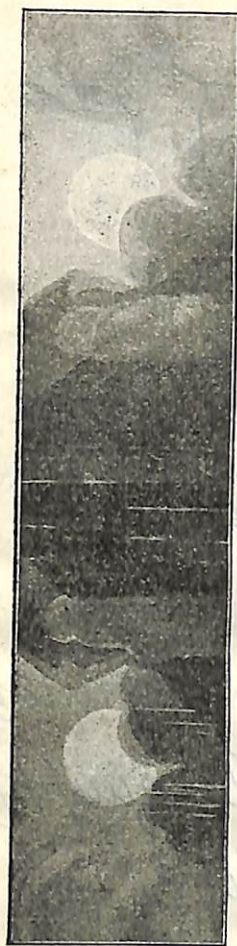
Զուներկն ու իր ուշիկը
- Եււ, Եււ, ո՞ր է ի՞նչ
ուշիկը, - ասաւ Զուներկը:
- Եււս կըրտուր:

- Նկատարաւ ուշիկ: Մուռն արի,
դուռն արի:

Զուներկը իւս կըրտուր
ու դուռն դարաւ իր ուշիկը:

Արամիւր լուսիկը
լուսիկը ճէկ կոպէկ դարաւ
կըրպակ: Ընկաւ դուռն, ասաւ.
- Մէկ սուր ճըկըսար դուռ:
Լաւ դիւնիկ դուռ: Երկու
կարճիւր ծաղիւր դուռ: Երկուս պարաւն
դուռ: Նէս կոպէկ էլ ի՞նչ դուռ:

Նորէ ու աստի

Մէ Կէ աստի ի՛նչ է.
սարի արդիւն Զարի է.
պարաւնիւր Զարի է.
Տիւ արիւր կապի է.
Նորէ, կըրտի կապիւր,
ի՛նչ արա է՛նչ աստիւր,
ի՛նչ, ի՛նչ լուսիւր,
լուսիւր սիրի՛ս իս:

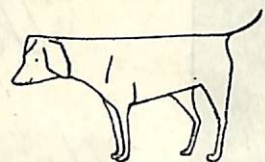
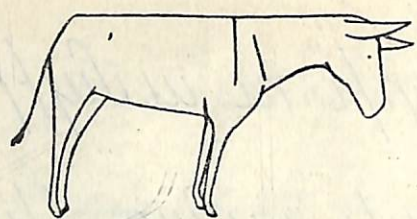
Նկուռ - կապուկ

Եւ էլ ճիւսկ, Եւ էլ ճիւսկ.

- Նորճիւսկ:

Նըրրիճ կարպիւր, կարիճ կարպիւր,

- Կարապիւր:

շուն

Արտիւր Աշոտրիկ.

Ես եւ աշակերտք իմ եւս քարի:
 Երկուս մօրս եւ ուսումնարան
 իմ ճրարի շարք լաւ եւ:

Ընկերս եւ Արշակը: Անձուղն եւ,
 Անձուղակը, Յուշիկը, Արշապիրը,
 ուրիշ շարքերն եւ կան:

Միս, եւ շունը իս իմ Երկարի:
 Եւ Էլն եւ: Երկարի շարք իմ
 սիրուն: շուր-շուր իմ Երկարուն:
 Արարաշէս.

Մաշիմ, քաշիս - Արարաշէս:

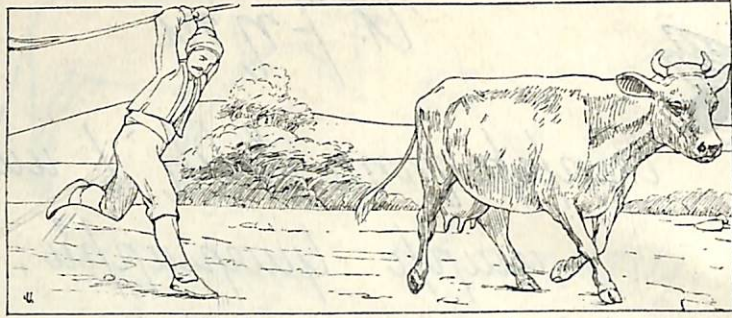
Միդոն

Արտիւր շողը ընկիւ եւ սարին,
 սարի կարարին,
 Էլիւր, քրդաս, Էլիւր:
 Միդոնն եւ իր Էլի քրդակէն Էլս
 Էն սարիքը լաւ:
 Էլիւր, քրդաս, Էլիւր:
 Պիպի շարք սիրիս կանոնի անկողին,
 Էրաշէս ի կողին:
 Էլիւր, քրդաս, Էլիւր:

Աղունակն ու Աղասին.

Աղունակի ղոն, ղոն,
 իմ Աղասին աղոն, աղոն

Մի Կովը.

Մի Կովը անունը Մովի էր:
Մովին շատ վաղ էր սովորել
Տրանում էր ուրիշ արարեր,
ուրում էր ու վրասում:

Մի իրիկուն էլ Տրտի էր վաղ
պիտ Մովսեսի Կորկը:

Մովսեսը տեսել էր ու խանութ
ընկել էր Կովի խրտի:

Մովին Տո-Տո անելով Բաս
տուն. էլ վարպետ Մովսեսի
արարը Կր Տրանէր:

Մորիք

Նրիսաները Տրտի էին
վրասը լողանալու:

Միսան էլ էր շատ ուրախ էր
ու իրկար խաղում էր վրասում:

1510-63
Մէկ էլ տեսան Տի խոշոր ալ
շուն խիտ խոտրում Կաշի Տի
Կրտոր է ուրում:

Մի ասի, Միսանի Նոր
տրիքն է խի:

ուրախ Միսանը տրիտը Միսանը

Խուլ Խաւր

Խոնամ աշուն իրկուն
էր:

Խաւր շաւկով կաւ
էր կրրու՛մ իր քան
կրքուրը կարկաշտի:

Մէկը նրան քիմիւթով ըս-
կրաւ աղաղակի.

– Խրնամի, ա՛ իւրնամի, քիւմը
Տիր շուն:

– Մշունը... Ակաւ, Կաւ աշունը-
սաս Խաւր:

– Խճ պաշտարանը քոր, իւրնամի,

սաս Բոդը – քիւ, ուշ է, ուշ:
– Մշունը... Խրնամ է... Խոնամ ու
Տրդուն:

– Աս Տիր շունը ի՞ճասուն՝
ո՛ր կորաւ. էսքիւն
Բկաւ, է:

– Կաւ է, Կաւ է...
շաւկիւնը կաւ է:

– Խի է, – սաս շան քէրը-
իւ է կամ իսկ:

– Խաւրիւն, իւրիւն, կրքուր
էլ, պաշտը էլ: Միւ, քանուն
ի՞ճ կարկաշտի – սաս Խաւր
ու աիւ անիւթ Բկաւ կրքուրը:

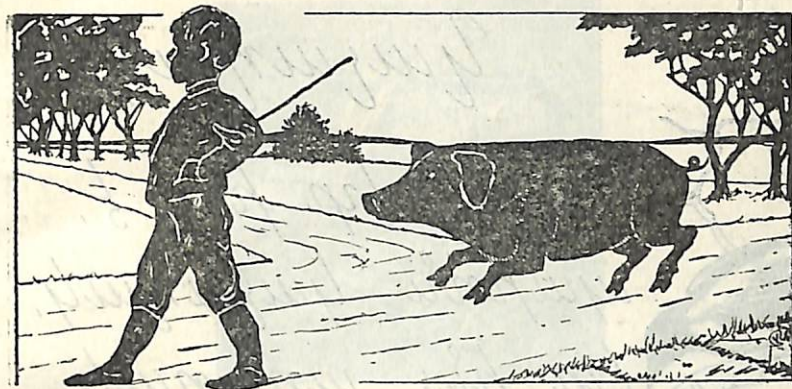
Պուկասն ու Վարսեիկը

Պուկասը ծաղիկը արդիւն
 ծաղիկը կը րդիւնէ էր: Վարսե-
 ւոսն էր ու լալիս էր:
 Վարսեիկը ծի աւիդ
 քարաւ նըրան ու աւաւ,
 — Մի՛ լար, Պուկասիկ, ծի
 լար. քոնը էր ծաղիկը, քի իմ
 աւիդովը կը կարծի:

Միս ո՞վ է բկի

Շաւարշը.	Վաղարշը.
Շուշանը.	Նրուշանը.
Շամիրը.	Նրշաւիրը:

Պապան ու իր խոյը.

Պապարը ծի խոյ ունէր: Խոյը
 վրը ուղիղ էր. ծաւիը աւիդի
 նըրան:

Նկար ապար կը վաւերէր
 պարտէպոս, աւի՛ն քիդ ճըրնի
 կուշի, ցանապան քիդ ճիւղ
 կը նըրաւ էր քի աղըտը կիդըտը կը
 վաւէր Պապարի վրա:

Պապարը իր աղըտը խոյը
 շար էր սիրում:

Կաշաղակ

Քնչ է, էք թնչ է,
սարոն Կաշաղակ,
էք թնչ աղաղակ.

էք թնչ չոր Կանչ է:—

Դակ Կաշաղակը իրն է Կանչում.

„չը-կա, չէ, չէ՝ չը-կա, չէ, չէ՝“

Նի, Իրկար-սոչիկ,

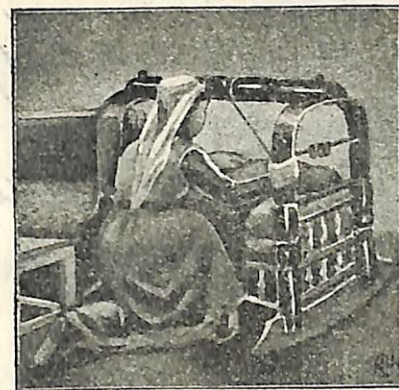
թնչ Իս սրբորդում,

թնչու չԻս սառն.

ԿԻ՞ր չունիս, թնչ է:—

Դակ Կաշաղակը իրն է Կանչում.

„չը-կա, չէ, չէ՝ չը-կա, չէ, չէ՝“

Օրօր

Օրօր, օրօր, ի՞նչ սիրունիկ,

օրօր սալ՝ ու Եանաս.

Իրկար սարԻս, Կարժիր օրԻր,

Կարժիր արԻ ունիս:

Վօր Կարօր

Օնիկը օրար Իրկիր է ԻԿԻ
ուսու՞ր: Եար է Կարօրում իր
Զօր Եարունակ իօսում է Զօր
Զաւի՞ն Նի՞ժն քօն օր Եանակ է
ուղարկում Զօր:

Մի գրրկիր

Դուք ու մուգ է գրրկիր
Միկոն: Միկոն էրրկուն
շախկով զուր է կրրու՛մ
արրա նրրա րունը:

Զանաւոր Տիդուն

Զիւ՛մ արիւր րաւ Տիդուն
րրրրրրրու՛մ էր ու աշրա-
րու՛մ: Զոկ-զոկ խորհուն՛մ
էր ա՛մբն Տի Տանուշակը,
շուշանը, Տիւակը ու Տիդը
էր աւնում:

Չիր ու Չաժիչ

- Չոր խաղողին ինչ ինչ աւնում, Չաժիչ:

- Չաժիչ:

- Չոր ապրիլին ինչ ինչ աւնում, Չաժիչ:

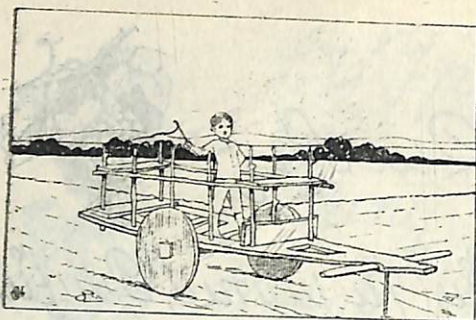
- Չիր:

- Չարժանալի իմաստուն է Տիր
Չաժիւր: Չարուն, Չարուն, չիր ու
չաժիչ րունը իմաստուն Չաժիւրին:

Նրեր ու՛ն է

- Նրեր Տիրն է, Տիր րաւն Վիրեն է-
աւնում էր Աւնիկը:

- Նրեր Տիրն է, Տիր րաւն Վիրեն է-
աւնում էր Աւնիկը:

Ասյր

Պարբեր Չարճարը
Բաւ պարաւ

ասյր. Տրտրաւր ցարկում էր այս
ու այն կողմը և կանչում:

- Այ, ա՛յ, աչսոր Բաւ լինի՛՛ Նոսրիկա՛:

Չար Աղօն և իր ընկերը

- Ա՜ղ է, է՛ք քԲա. Տո՛ղ է:

- Ասա ո՛ր է, ո՛ր:

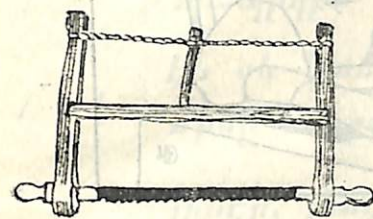
- Այ պարտէ՛ցում:

- Դսկ քէ՛րը:

- Զի Բրևում. Արի՛:

- Օրաւ, Բն լաւ է:

- Վա՛յ, շո՛ւր, շո՛ւր: Ասարիկ վա՛յ, վա՛յ:

Արդոյն ու Կապիւր

Ասարաւր աւաւ:

- Ահա, այն արդոյր.
արդոյր. ՏաշԷ Երարա, ԿրտրարԷ:

Դսկ ցարաւ աւաւ:

- Ահա, այն Կապիւր. Կապիւր,
ցարկԷ, կողմը և կողմարԷ:

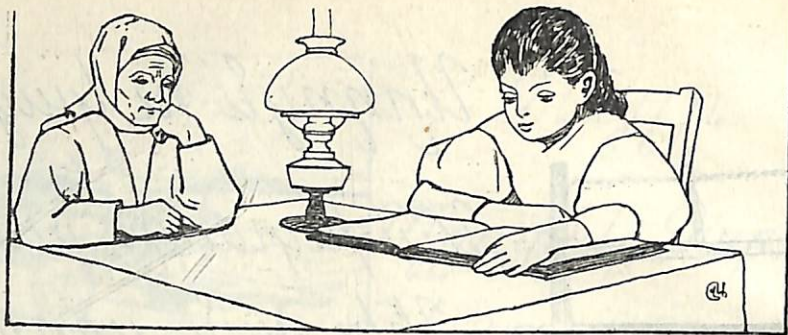

Մի Է

Կուրար էր ու Բոնաւ: Կոյաւր:
Տրտրաւր վրարԷ ու վաւԷ:

- Մի է, Կաճաւ, լրկնԷ. - ԿանչԷ
Տարր ԲրևԷ:

Կոյաւր Տրտրիկ լարաւ ու ընկաւ:
Դնաւ Տրտրիկ լարիւր Տարրիկի:

ա, ո, ու, ը, ի, ւ, է, օ.
ա, ո, ու, ը, ի, է, է, օ.

ս ս սա է, ես էի, ես ասի, ուսըս, սուս.

մ մ մոմը, իմ մոմըս, միս, ամիս.

ր ր արա, հւր է, հւր էիր, սար, սուր, արօր, օրօր.

կ կ կար, կիր, կիրակի, եկ, կեր, կերակուր, աղօս.

ն ն նետ, նոր, նօսրը, նըկար, նըմանը կա՛ր.

խ խ խոտ, խիտ, խոր, խակ, սոխ, սոխակ, խօսի.

պ պ մի կարմիր պարկ կար,
մի պարկակապ կար.
հւր է մեր կարմիր պարկը,
հւր է մեր կարմիր պարկի կարմիր պարկակապը:

տ տ տատիկը միս տապակի,
պապիկըս նըստի ուտի.

լ լ էն սե կատուն անիրաւ
միսը տարաւ ու կերաւ.

լ լ լինէր, լինէր, կարմիր սալօր լինէր,—
ասում էր լալկանը ու լալիս էր.

շ շ ուշ, նուշ, անուշ, անուշակ,
մի կապ շուշան, մանուշակ.

ղ ղ կը խաղաս, տըղաս, կը խաղաս,
ուսումի պիտի կաղաս.

զ զ զուտ, զատ, ազատ,
աւազ, աւազան, աւազակ.

չ շ լեզու ունի, լեզու չէ,
մեզ է կանչում, մեզպէս չէ. էս ի՞նչ է.

վ վ վրտակը շտապով վազում է վարար,
վա՛շ-վի՛շ, վա՛շ-վի՛շ.

ջ ջ ջինջ ջրրի մէջ երեսըս ու ալանջներըս
լըւանամ, ջան, ջան.

յ յ այ, իմ մայրիկիս պէս մայրիկ մէկը ունի՞.
այնպէս սիրում եմ մայրիկիս.

ց ց աշունը անցաւ, ցուրտ է, էլ տերեւ չը մնաց,
ցիրուցան եղան:

I

U

—Արտաշէս, անուն տա՛ս,—ասաւ Սու-
րէնը իր ընկերին:

U

—Մի անո՞ւն: Մեր Մեխակը:

U

—Մեխանիկը, Մեխանիկը, սեխերի խաղը,—
ասաւ Սողոմէսը:

6

—*Խանկը: Իսկ մէր Իսանկը:*

4

—Իսմիկը: Ա՛, մատանուլ ակը:

—Ա՛, — արաւ Արտաշէսը նրրա նրման:

—Նոր մի անուան էլ տո՛ւր:

ト

— Խաչատուր:

—Մէկ կողպէկի չամիչ տո՛ւր: Նորից ա-
սա, նորից:

lv

—Կասեմ՝ Կատարիւնէ:

—Սարի կատարին է:

S

—Կասեմ Սիրանուշ:

—Սեր ուտեմ, վրան էլ մեղրը անուշ:

II

—Հսպասի, ըսպասի, ես էլ կարող եմ.—

ասաւ Արտաշէսը.—Մի անուն տո՛ւր:

—Տամ: Պարոն Պետրոսը:

—Պետրոսը: Պետ-րոսը.—Կըմ'կըմ'ու՜մ էր
Արտաշէսը:

—Շուտ, շոտ,—ասաւ Սուրէնը:

—25, մէկ ուրիշը ասան: Հաւը:

—Ասեմ: Դազար, Տիրան, Եւնիկ, Շու-
շան, Նուէնէ... Լաւն է:

Ընկերը միշտ կըմկըմու՛ւմ էր:

—Վասակ, Զաւէն, Դուկաս, Յորակ, Ներսէս, էլի ուղղում ես:

— Զեղա՛ւ, չեղա՛ւ: Զոկ-Զոկ ասա:

—Մէկ՝ Եսայի... մէկ՝ Շաւարշ... մէկ՝ Վա-
ղարշ... մէկ՝ Զաւօ... մէկ էլ... Այ, իմաս-
տուն Արտաշէս, զո՛ւր կացել ես, սիրտ
կը մաշես:

Տիկնիկը տկար է

Պատիկ Աշխէնը նստել է
տրտում տխուր:

Խաղի միջոցին տիկնիկը
ընկել էր ու վիզը փառսել էր:

Մայրիկը մի կտոր կտաւ

տւաւ ու Աշխէնը տիկնիկի վիզը կապկպեց:

— Կամաց, Մկրտիչ, կամաց ման արի, տիկնիկս
տկար է:

Ցուրտ իրիկուն

— Նշան, ի՞նչ ես տեսնում լուսամուտի ետևից:

— Տեսնում եմ, մի կատու նստել է կտերը և ցըր-
տից մլաւում է:

— Տեսնում եմ, տղաները մըր-
սում են և մըսելուց վազվզում են:

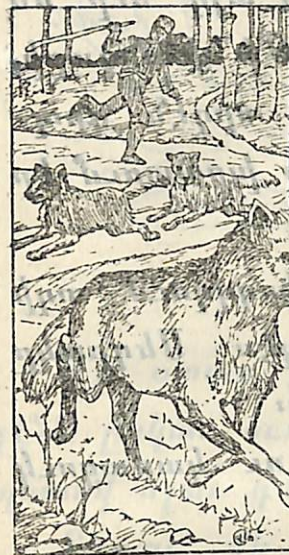
— Տեսնում եմ, տները մտել են
սպիտակ սաւանի տակ ու մխում են:

— Տեսնում եմ, արևը մայր է
մտնում պղտոր ամպերի ետևը:

Ը (բաց թողած)

Տղաներն ու գայլը

Տիգրանն ու պղտիկ Արգամը
ուլերը տարել էին արօտ, գետակի
ափին նստել էին ու նայում էին:
Մէկ էլ տեսան, ուլերը իրար անցան:

— Վայ, գայլը, գայլը, — գոչեց
Արգամը ու վախից տեղն ու տեղը
նստեց գետնին:

— Ապա ո՞ւր է գայլը, ո՞ւր է:

— Այ գերանների ետևը:

— Զանգի, Զրանգի, շո՛ւտ, —

նշան արաւ Տիգրանը իր խոշոր շներին, վերցրեց
կոպալը ու վազեց:

Տեսաւ գազանը շներին ու կորաւ:

— Ա՛յ, ա՛յ, — կանչեց Տիգրանը ետ գալով: — Եկել
էր օրը ցերեկով ուլը տանի:

— Ինչպէս չէ, տարաւ, իր կաշին անփառ տարաւ,
— ասաւ սրտոտ Արգամը գետնից վեր կենալով:

Աւգինէն ասում էր.

Աս էլ գիր գրի գիրքի: յ՛՛մ
գիրս շար գիշերի է:

Կատուն ու գնդակը

—Ախ, դու կատուն, այդ ուր ես գլորում իմ գնդակը: Մի խանգարի, դաս եմ սովորում: Ես արդեն դրայրոց եմ գնում, — իզուր խրատում էր Սեդրակը:

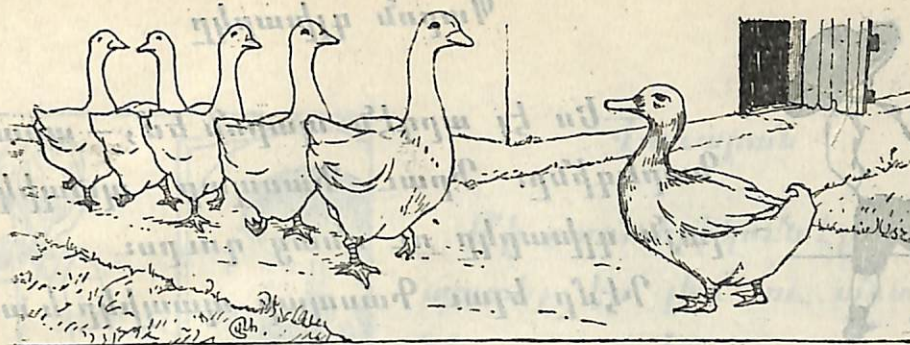
Կատուն անդադար ցատկում էր, վազվզում տղի չորս կողմը, գնդակի ետևից: Վերջապես Սեդրակը գնդակը խլեց նրանից և դրաւ դարակը:

Կատուն տրտում դիտեց դարակը ու կամացուկ ելաւ դուրս:

Նրկու աշխատանքը

— Կրթի՛՛, կրթի՛՛, դէնը դնի՛՛ — ասաւ դանակը:
— Մանի՛՛ քամ ու իք գամ. — ասաւ գդալը:

Սագերն ու բադը:

Մի օտար բադ էին բերել բակը. դէսն ընկաւ, դէնն ընկաւ, ուտելու մի բան չը գտաւ ու բաց դարպասով ելաւ դաշտը:

Տեսաւ՝ մի շարան սագ լընգլընգալէն գալիս է դէմը, բոլորն էլ բամբակի պէս սպիտակ:

— Ա-ա, բարե, տիկին սագեր, — ասաւ բադը. — էս ճրտեղից էտպէս իստակ իստակ:

— Մեր գետակից, բլուրի տակից: Եւ ի՞նչ գետակ, ի՞նչպէս իստակ: Իսկ տիղմի տակ ուտելու բան տեսակ-տեսակ:

Երբեք ու բակլան

Երբեք ու բակլան լաւ ինչ պատին. իսկ ուրիւսին գնան Տարն:

Պարոն գլխարկը

— Ես էլ արդէն պարոն եմ, — ասաւ
Գարեգինը: Դրաւ Գասպար պապիկի
լայն գլխարկը ու գնաց դուրս:

Դէմը ելաւ Գասպար պապիկը և ասաւ.

— Պարոն գլխարկ, պարոն գլխարկ, էտ ո՛ւր ես
տանում իմ պստիկին:

Բ ա գ ի կ

Բադիկ, բադիկ, էտ ո՛ւր բարով,
էտ կաս կարմիր նոր սուկերով,
տոտիկ, տոտիկ, էտ ո՛ւր բարով:

Նպգականներ

Գիշամբ Դարբայի խրայրն է.
Դարբան էլ Զարկէնի Տայրն է:
Գիշամբ Զարկէնի ինչն է:

Վառարան

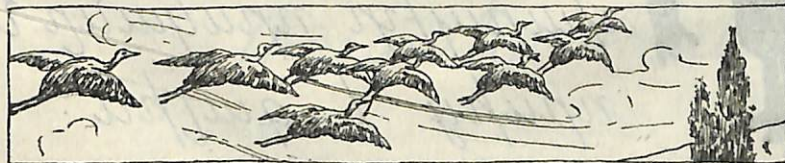
Մի սառն իրիկուն էր: Մէզը
պատել էր լեռ ու անտառ,
ներսը լուռ էր:

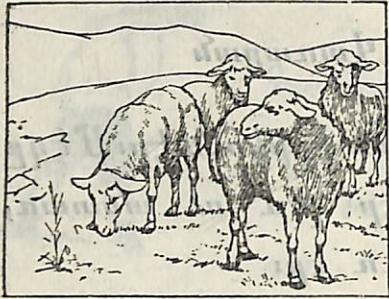
Պառաւ կատուն կլոր պառ-
կել էր վառարանի առջև ու
մռռում էր: Սառան նստել
էր, սև աչուկները ուղղել էր կրակին ու երազում էր:

— Երնէկ շուտով կանաչէին ուռիները, շուտով
կարկաչէր առուն, խայտային կայտառ գառնուկները,
ուրախ ուրախ շողար վառ արևը: Ախ, ո՛ւր է գարու-
նը բացւէր ու գար ամառը:

Կռունկներ

Սպասի, Սասա, սպասի, Տիւն
Կռունկները նորից կռկռում,
կրճ, կրճ, կրճ:

Զորս ոչխար

—Շողեր, ա Շողեր, ոչխար-
ները մտել են պարտեզը, ոչխար-
ները: Վազի, դալար ոստերը չու-
տեն:

—Ի՞նչ ոչխար, նանի: Ո՞ւր է:

—Այ չորսը, խոշոր, սպիտակ:

—Զեմ տեսնում ոչինչ: Ո՞ւմը պիտի լինեն:

—Ես ի՞նչ գիտեմ՝ ումը: Վազի, դուրս արա, վազի:
Շողերը առուններից ոստոստելով շտապեց պարտեզ
ու տեսաւ որ մացառների վրա չորս շապիկ էին
գցել չորանալու. այդ շապիկներն էին, որ պառաւին
ոչխար էին երևացել:

Մի քրականը

Միս. Գաբո քրականն է
սա: Մի գաւառի ամբիւց
վարպիտ քրականը: Նոր
քրից է գալիս:

Ռուբէնի առաւօտը

Ռ՞ւր են գուլպաներս, թի է տարել շապիկս:
Ռ՞ւր են դրել գօտիս:

Այսպէս էր ասում Ռուբէնը ամեն առաւօտ, ան-
կողնից ելնելուն պէս: Ոտաբօրիկ վազվզում էր դէս
ու դէն, մինչև որ բոլոր կորուստը գտնէր:

Ոտնամանների մէկը սեղանի տակն էր, մէկէլը
սնդուկի ետևը, իսկ գուլպաները ով գիտի ուր:

Ուշ է. ընկերները վաղուց դպրոցումն են, իսկ
Ռուբէնը նոր է իր սանրը որոնում, որ մազերը սանրի:

Ո՞վ է, իմացի՛ր

Սկսւմը, Արւմը,
Ուսանանւմը, Ունւմը:
Մի, իրւմ է, իրւմ:
Ռուսւմը, Ռուսւմը:

Հայն հովանոցի տակ

Ասեա, հեղեղ վազելիս լինի ամպերից. հողմը կատաղել է ու սուլում է հեռուներից:

Իսկ Սահակը մտել է հայրիկի լայն հովանոցի տակ ու ման է գալիս:

Ի՛հ, Սահակի համար հեղեղը ի՛նչ, հողմը ի՛նչ. այնպէս լաւ է հայրիկի լայն հովանոցի տակ:

Միդր ու չամիչ

Միդրի համը՝ Տաքիկ Տաքիկ,
չամիչի համը՝ հաքիկ հաքիկ.
համը քիսան, համը քիսան,
ա՛մանի քակը քիսան:

Մայր ժեռի պատասխանը

Գարնան ժամանակ էր:

Երամով ժեռերը ժողովւել էին ժամի կտերը ու ժըւ, ժըւ, ժըւժըւում էին:

Որտեղից որ էր երևաց ուրուրը:

—Վը՛ժժ,—զարհուրեցին ժեռերը ու շտապով դէս ու դէն անհետացան:

—Ինչի՞ համար է մեր երգը խանգարում չար ուրուրը,—հարցրեց դողալով մի պստիկ ժեռ իր մօրը:

—Իսկ դո՞ւ ինչի՞ համար ես խանգարում մժեղների երգը,—պատասխանեց մայրը:

Պստիկ ժեռը լռեց:

Ժեռին սարեկիկ էլ են ասում:

Կուժն ու կուլան
Եսքիլ ին կուլան:

Մայրիկի թիթեռնիկը

—Շնուտ, մի թերթ թուղթ տուր, մայրիկ, մի թերթ թուղթ տուր, թե-
ւեր պիտի շինեմ, թիթեռնիկ պիտի
դառնամ:

Եթէ թիթեռ լինեմ, նախշուն թևերս անպէս թե-
թև պիտի շարժեմ և թռչեմ դէս ու դէն, տերևից
տերև, ոստից ոստ:

—Մայրիկ, թուղթ տուր, թեւ ու ասեղ. թևեր պի-
տի կարեմ, թիթեռնիկ պիտի դառնամ:

Հաւաշնիրը

Պառաւր թռնրից Տէկ - Տէկ
Հաւաշնիրը հանում էր ու ասում
իր թռնրկնիրին.

—Նոյս իմ Մարտիրին,... այս իմ
Նորթին,... այս էլ անուշիկ,
կարճաթրշիկ իմ Մարտիրին:

Այծը

Պայծառիկը մի այծ ունէր:
Այծը ամեն առաւօտ գնում էր
արածելու: Պայծառիկը շոյում էր
իր այծիկի գլուխն և ասում.

—Վազի, այծիկս, վազի, ել
ժայռերի ծայրը, մտի կանաչ խո-
տերը, ծիլ ու ծաղիկ արածի և
իրիկունը ծիծերդ լի արի տուն: Մայրիկս կաթը կթի,
Պայծառիկի համար սեր ու մածուն շինի:

Իսկ մայրիկը ծիծաղում էր և աւելացնում.

—Այո, այո, ծիլ ու ծաղիկ մեր այծիկին, սեր ու
մածուն Պայծառիկին:

Մի քան ծածկի քան

Մի քան ծածկի քան ծիրկնիրը
կծկւի ին ու ծրծրում ին.

—Կուրք է, կուրք, ծիւ, ծիւ:

Ժամկոչ ախպէր

Ժամկոչ ախպէր, ժամկոչ ախպէր,
ո՞ւր կերթաս:

Ժամի պատիկ զանգակները
պիտի տաս:

Ծլիմ-բիմ-բիմ...

Ծլիմ-բիմ-բիմ:

Ժամկոչ ախպէր, ժամկոչ ախպէր,
ո՞ւր կերթաս:

Ծանրը ու մեծ կոչնակները
պիտի տաս:

Թում-բում-բում,

Թում-բում-բում...

Թութակ

Զամանակով մի թութակ
ունէր ծովի մարը: Թութակը
միշտ կրկնում էր, եֆեյ որ
ծովի մարը քունն էր գալիս
— Ո՞ւր էիր, ո՞ւր էիր: Զմւմ, ծմւմ:

Շերեփը

Արփիկն ու Ստեփանը տիկնիկի համար կե-
րակուր էին եփում:

Արփիկը թաշկինակը փռեց սփռոցի փոխա-
րէն և ափսէի տեղ լուցկու տուփեր շարեց
վրան: Սեղանը պատրաստ էր:

Իսկ Ստեփանը մի փայտի կտոր տաշտեց,
տաշեղները լցրեց ծխախոտի մի հին տուփի մէջ և
ապուր պիտի եփէր:

— Շերեփը ապա՛, ապուրը ինչո՞վ պիտի խառնես
— հարցրեց Արփիկը:

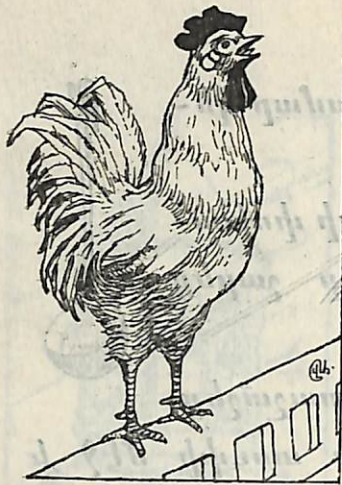
Ստեփանը շտապ-շտապ վազեց խոհանոց և բերաւ
փայտէ մեծ շերեփը:

— Ըհը՛, փայտէ շերեփը փայտէ ապուրին, — ծի-
ծաղեց մայրիկը:

Ննիբիս փիսիկ

Նոյս ո՞վ է պառկել ու
մրափում է Նորիկի փափուկ անկողնի
վրա: Նհի, անիբիս փիսիկ, փափի,
մայրիկն չը քիմնի, փափի՛:

Անքուն աքլորը

—Արաքսի, Մելքոն, վեր կացէք,
վեր կացէք, հերիք է, այդքան չեն
քնի,—զարթնեցնում էր մայրիկը:

—Ախ, թող, մայրիկ, թող քնենք,
քնից մի լաւ կշտանանք:

—Վեր կացէք, ուշ է. աքլորը
կանչեց երեք անգամ:

—Ի՛հ, աքլորը, աքլորը: Ինքը քուն չունի, վեր է
կենում վաղ, սուտ-սուտ կանչում է: Նրան մի հա-
ւատալ, մայրիկ,—նեղացաւ Մելքոնը և վերմակը քա-
շեց աչքերին:

Թանով սպաս

Մէկ, երկու, երէք,—համեցէք կերէք,
ութը, ինը, տասը,—թթու թանով սպասը:

Միտրից անուշ

Միտրը խաղար է շախարից.
խուր Միտրից, շախարից:

Լամպն ու արևը

Փոքրիկ լամպը նոր էին վառել ու դրել
լուսամուտի առջև:

Քիչ մտիկ արաւ, տեսաւ որ հեռում,
սարերի ետեւը արևը մայր է մտնում:

Նայեց, նայեց ու ասաւ.

—Քեռի, ոչինչ, վատ չես, սիրուն բան
ես. բաւական կը լուսաւորես, բայց ի հար-
կէ իմ փայլիս չես հասնի:

Քամին այս որ լսեց, ծիծաղը պրծաւ.

—Փնէ, —արաւ, ու լամպը հանգաւ:

Քիռի Վրիլապապուր

Քիռի Վրիլապապուր շար լաւ
կիճիւթ է պարտում: Վրոյրիկնիւրը
նրան որ տխմեմ, պէտք է աղաւթն.

—Քիռի, քիռի, կիճիւթ պարտի
Տիւ:

Աներես ճանճը

Տաճատը ճաշում էր:

Տը՛ղգ. մի ճանճ եկաւ, նստեց քթին:

Տաճատը թևով քշեց:

Տը՛ղգ. ճարպիկ ճանճը նորից եկաւ և նստեց ճակատին: Տաճատը նորից քշեց:

Տը՛ղգ, աներես ճանճը թռաւ, թռաւ, իջաւ ուղիղ Տաճատի ափսէի ափին, կնճիթը երկարացրեց ու սկսաւ անուշ անել նրա ճաշը:

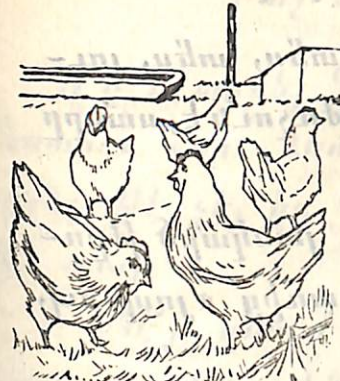
—Քը՛շ, անճոռնի ճանճ, ճաշս չեմ տալ քեզ,— ճչաց Տաճատը ու պատառաքաղը զայրացած այնպէս ամուր խփեց, որ ափսէն փշուր փշուր եղաւ:

Կը Զրոռաւ

Յաճուկ յի տիղ Կեցիլ Բն
Ծպուռնիքը Զրոռաւ,
լոխն ինչ է յոռցիլ Բն
ու Զրոռ հա Զրոռ Կը Զրոռաւ:

Հաւերը

—է՛, խնամի Խորան, խնամի Խորան:

—Հը՛, ի՞նչ է որ...

—Հաւերս կորան, հաւերս կորան:

—էէ՛, մեր տանն են, մեր տանն

են, չը կորան:

—Հա՛: Քշի, քշի, ետ գան, քշի ետ գան:

—Քը՛շ, քը՛շ: Քշում եմ, քշում, ետ չեն գալիս:

—էյ, խնամի Խորան, թէ ուզես, կը գան, թէ ուզես, կը գան:

Ճնճղուկի ճուտիկները

Ճուտիկները ճըւում էին՝ ճիւ, ճիւ, ճիւ:

—Ճիկ, ճիկ-ճիկ, ի՞նչ կը հաճիք,—հարցրեց մայր ճնճղուկը:

—Ճի-ճու, ճի-ճու, ճըւճըւացին ճուտիկները:

Ձուլ

Ձուլ Բն առիլ ԶՏիւնի
համար: Չարիլ է երես յի յորակ,
խշում է հա խշում: Չարպիկ
հոլ խաղապող է ԶՏիւն:

Սիրունիկ յոպոպ

—Մայրիկ, մայրիկ, տես, տես, յու-
նապի ծառին այն ի՞նչ թռչուն է, սանրը
գլխին:

Մայրիկի փոխարէն յանկարծ թռ-
չունը պատասխանեց ծառից «յոպ-ոպ,
յոպ-ոպ»:

Շուկայ

—Ա, տղայ, այս ի՞նչ ծանր է գրպանդ: Մէջը ի՞նչ
կայ, հարցրեց մայրը Հրանտին, որ նոր հանւել էր
ու պռկել:

—Իմ բաներն են, մայրիկ. մի յարմար տեղ դիր,
—պատւիրեց Հրանտը և յետոյ գլուխը կոխեց վեր-
մակի տակը:

Իսկ մայրը դատարկեց գրպանը սեղանի վրա: Էլ
ինչ ասես որ միջից դուրս չը գայ: Մի ժանգոտ բա-
նալի, ծայրը կրծած մատիտի կտորներ, գուլպայ գոր-
ծելու թել, վէզեր, կոճակներ, մի փայտէ ոչխար, մէկ
ոտքը կայ, մէկէլը չը կայ, օղակներ, քարեր, և վեր-
ջապէս այս բոլորի տակ Հրանտի կեղտոտ թաշկինակը:

—Ախ, դու սատանայ, էսպէս էլ գրպան կը լինի:
Կարգին շուկայ է,—ծիծաղեց մայրը:

Մայրը ծիծաղում է, իսկ տղան անուշ-անուշ
մըշմըշում է:

Քաջ ձիաւոր

Ո՞վ է տեսել Գէորգի նման ձի-
նստող: Հօր ձեռնափայտը ձեռք
զցեց թէ չէ, կը հեծնի ու ձայն
կը տայ.

—Էհէյ, գնում եմ Գանձակ, ձեզ
համար տանձ ու խնձոր պիտի բերեմ:

Ասում է, քաշում է սանձերը, խփում է մտրակը
ու հայդէ... Հրեղէն ձին դառնում է ու դառնում:

ՇՈՒՏԱՍԵՆՆՈՒԿ

Մուկը ձգեմ, ձուկը ուտեմ,
Չուկը ուտեմ, մուկը ձգեմ:

Աս

Աս չափս չիոյնով ի՞մ նկարում
ու գրում. չափսիկ ի՞մ:

Բեխ ունեցողների սեղանը

Ճաշի ժամանակ Յակոբն և իր եղբայրը ջուկ սեղան էին նստում:

—Հայրիկ, —ասաւ մի օր Յակոբը, —ինչո՞ւ մեզ էլ ձեր սեղանը չես նստեցնում:

—Ձեր բեխերը դեռ չեն բուսել, դեռ ժամանակը չի, —պատասխանեց հայրը կատակով:

Յանկարծ Յակոբին մօտեցաւ իրենց սե ու խոշոր կատուն: Չայն էր հանում ու չանգռելով Յակոբի փշերը՝ իր բաժինն էր խնդրում:

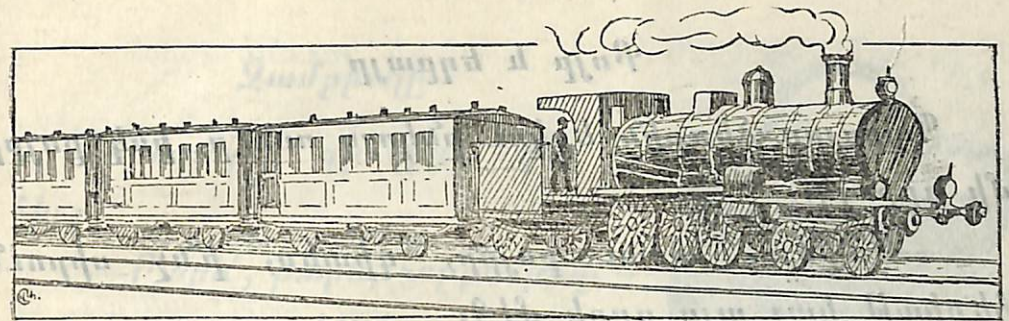
—Ձեր սեղանը կորի, Սևուկ, —բարկացաւ Յակոբը: Տես, ահագին բեխեր ունես:

.....

Չկնորար

Չկնորար Յովսէփը չորի մէջ ամբողջ գիշերը աշխատում է: Յոգնելը գիտի: Զուկ է բռնում, որ ծախի:

Փըֆ-փուֆ

Սօֆիկը գնացել էր հայրիկի հետ հեռու քաղաք: Առաջին անգամ էր երկաթուղի նստում: Ծամփին շարած ականջ էր դնում երկաթուղու հանած աղմուկին — «փըֆ-փուֆ, փըֆ-փուֆ»:

Տուն վերադառնալուն պէս Սօֆիկը հպարտ հպարտ վազեց իր քրոջ մօտ:

—Դիտէ՛ս, Թլօրա, ես փըֆ-փուֆ եմ նստել:

Ֆէս

—Ֆէսս ու՞ր է: ՕՖ, ո՞վ է առի ֆէսս, — փնտրում էր Ասֆարը ամբէ կողմ:

Դպրար տիղն էր փնտրում: Ֆէսը իր գլխին էր:

Քոյր և եղբայր

Պարոյրը ձեռքին երկու ընկոյզ ունէր, իսկ քոյրը մի գրքոյի:

—Պարոյր, ասաւ քոյրը, գիտես, ի՞նչ սիրուն հեքիաթ կայ այս գրքի մէջ:

—Ի՞նչ, ցոյց տո՛ւր,—հարցրեց Պարոյրը իսկոյն:

—Եղել է չէ եղել, մի բարի տղայ է եղել, անունը Պարոյր: Պարոյրը ունեցել է երկու ընկոյզ: Մէկը ինքն է կերել, մէկը տւել է իր քոյրիկին:

—Էտ ի՞նչ վատ հեքիաթ է, ասաւ Պարոյրն ու փախաւ:

Կոյր տղան

Ա՛խ, նա կոյր էր,

փոքրիկ տղան,

որը ու մենակ

ու բակէ բակ

տխուր կերգէր.

«Է՛, պարոններ, երնէկ նրան,

ով տեսնում է ամեն օր

կապոյտ կամար, արևի լոյս

ու երեսը անուշ մօր»:

Ա՛խ, նա կոյր էր,

փոքրիկ տղան,

որը ու մենակ,

ու բակէ բակ

տխուր կերգէր:

Զամբիւղը

Հօրաքոյրը գիւղից եկել էր հիւր:

—Բարև՛, բարև, հօրքուրիկ,—
կանչեցին փոքրիկները և աղմու-
կով վրան վազեցին:

Հօրաքոյրը ձեռքի զամբիւղը ցած դրաւ ու ա-
սաւ.

—Հապա իմացէք, տեսնեմ, ի՞նչ եմ բերել ձեզ համար:

—Չու, իւղ, պանիր, ալիւր, մեղր,—բացականչե-
ցին մանուկները մէկը միւսի ետևից:

—Չէ, չէ, կենդանի է:

—Վառիկ, հաւ, բադ, սագ...

—Ո՛չ, ո՛չ: Չորս ոտնանի է:

—Գառնուկ... հորթ... ոչխար... կով... գոմէշ...

—Խելօքներ, այս զամբիւղի՞ մէջ: Լաւ մտածեցէք:
Երկար, երկար ականջներ ունի:

—Է՛շ, պոռաց մէկը, ու բոլորը ծիծաղեցին:

—Է՛հ, չիմացաք,—ասաւ հօրաքոյրը ու ծածկոցը
բաց արաւ:

Զամբիւղի անկիւնում երկիւղից կծկւել էր ձիւնի
պէս սպիտակ մի փոքրիկ նապաստակ:

Ի՞նչ ուրախութիւն էր:

Դէպի լուսնեակը

Լուսնեակը երկնքից նայում էր
ուղիղ Արուսեակի սենեակի մէջ
և ծիծաղում էր:

Արուսեակը, եօթնամեայ մի
աղջիկ, անշարժ պառկել էր իր
անկողնում, նայում էր լուսնեա-
կին ու ժպտում:

— Երանի երկար, երկար մի
ելարան լինէր իմ սենեակից մին-
չև լուսնեակը: Ելնէի, ելնէի, հաս-
նէի լուսնեակին, նրա լայն ու
բարի երեսին մի համբոյր տայի, բարի զիշեր ասէի
ու դարձեալ ետ գայի: Արդեօք կարելի՞ բան չէ:

ԸՆԿԵՐՆԵՐՍ

Սիրած ընկերներս են՝ Գայիանէ Գէորգեան, Հռիփ-
սիմէ Մկրտչեան և Լևոն Յովնանիսեան:

Իսկ իմ անունս է... Այն էլ դու ասա...

էա, եօ

ԱՅԲՈՒԲԵՆ

(Տառերի կարգն ու անունները)

Ա.ա	Բ.բ	Գ.գ	Դ.դ	Ե.ե	Զ.զ
այբ	բեն	գիմ	դա	եչ	զա
է է	Ը ը	Թ թ	Ժ ժ	Ի ի	Լ լ
է	ըթ	թօ	ժէ	ինի	լիւն
Խ խ	Ծ ծ	Կ կ	Հ հ	Չ ճ	Ղ ղ
խէ	ծա	կեն	հօ	ճա	ղատ
Ճ ճ	Մ մ	Յ յ	Ն ն	Շ շ	Ո ո
ճէ	մեն	յի	նու	շա	փօ
Չ չ	Պ պ	Ձ ջ	Ռ ռ	Ս ս	Վ վ
չա	պէ	ջէ	ռա	սէ	վի
Տ տ	Ր ր	Տ տ	Ի լ	Փ փ	Ք ք
տիւն	րէ	տօ	լիւն	փիւր	քէ
		Օ օ	Ֆ ֆ		
		օ	ֆէ		

ՁԱՅՆԱԻՈՐՆԵՐԸ

ա, բ, օ, ո, ի, է, ե,
ու, ոյ, իւ, եա, եօ

2. Ծառի գուրպաները

Ձմեռ էր: Ծիտը կծկւած նստել էր մերկ ծառին: Մրսում էին նրա բարակ տոտիկները: — Ծիւ, ծիւ, գարունը որ գայ, ինձ համար գուրպայ պիտի գործեմ, ասում էր նա մօտը նստած

կաշաղակին:

Գարունը եկաւ: Ծիտը, ծիւ, ծիւ, թռչկոտում էր կանաչ տերեւների մէջ:

— Բա ինչո՞ւ գուրպաներ չես գործում, — հարցրեց կաշաղակը:

— Ի՞նչ, պատասխանեց ծիտը. Էս ով, գուրպան ով:

Բացի ծառից ու կաշաղակից, էլի ի՞նչ թռչուններ են մնում մեզ մօտ ձմեռը:

3. Լուսացաւ

Լուսացաւ,

լուսացաւ.

լուսն է բարին,

ծիտն է ծառին,

հաւն է թառին:

Աշխատաւոր, վեր կաց բանի,

ծոյլ տղայի բունը տանի:

4. Առաջին ձիւնը

— Վայ, մայրիկ ջան, տես,

բակն ու դուռը լի

ինչքան ըսպիտակ

թիթեռ է գալի...

Էսքան շատ թիթեռ

չեմ տեսել ես դեռ:

— Ձէ, իմ անուշիկ,

թիթեռներ չեն էտ.

թիթեռներն անցան

ծաղիկների հետ:

Էտ ձիւնն է գալի,

փաթիլն է ձիւնի,

որ կարծես սիպտակ

թիթեռնիկ լինի:

Էլի ինչի՞ նման են ձիւնի փաթիլները:

5. Ուշիկը

1.

Նոր անտառում մի այծ է լինում: Ունենում է մի գեղեցիկ ուլ: Ուլին ամեն օր թողնում է տանը, ինքը գնում է արօտանելու: Արածում է ու իրիկունը կուրծքը լիքը տուն է գալի: Տուն է գալի, դուռը դարկում ու մկըկում, կանչում.

Սևուկ ուլիկ,

սիրուն բալիկ,

ման եմ եկել սարէ սար,

կաթն եմ արել քեզ համար.

դռնակը բաց, ներս գամ ես,

անուշ-անուշ ծիծ տամ քեզ.

սևուկ ուլիկ,

սիրուն բալիկ:

Ուլիկն իսկոյն վեր է թռչում, դուռը բաց անում: Մայրը ծիծ է տալի նրան ու կրկին գնում արօտ:

2.

Էս բոլորը թագուն տեսնում է գայլը: Մի իրիկուն այծից առաջ գալիս է, դուռը դարկում ու իր հաստ ձայնով կանչում.

Սևուկ ուլիկ,

սիրուն բալիկ,

ման եմ եկել սարէ սար,

կաթն եմ արել քեզ համար,

դռնակը բաց, ներս գամ ես,

անուշ-անուշ ծիծ տամ քեզ.

սևուկ ուլիկ,

սիրուն բալիկ:

Ուլիկը լսում է լսում ու պատասխանում. «Էտ ո՞վ ես դու, չեմ ճանաչում: Իմ մայրը էտպէս չի կանչում: Նա քաղցր ու բարակ ձայն ունի: Քու ձայնը կոշտ է ու կոպիտ: Դուռը բաց չեմ անի... Գնա... չեմ ուզում քեզ...»

Ու գայլը հեռանում է, գնում:

3.

Գալիս է մայրը, դուռը ծեծում:

Սևուկ ուլիկ,
սիրուն բալիկ,
ման եմ եկել սարէ սար,
կաթն եմ արել քեզ համար,
դրոնակը բաց, ներս գամ ես,
անուշ-անուշ ծիծ տամ քեզ:

սևուկ ուլիկ,
սիրուն բալիկ:

Ուլիկը դուռը բաց է անում, ծիծ է ուտում ու մօրը պատմում:

— Գիտե՞ս, մայրիկ, ինչ եղաւ: Մի քիչ սուաջ մինը եկաւ, դուռը զարկեց ու կանչում էր:

Սևուկ ուլիկ,
սիրուն բալիկ:

Ասում էր՝ դուռը բաց արա: Էնպէս հաստ ձայն ունէր: Էնպէս վախեցայ, էնպէս վախեցայ... Դուռը բաց չարի, ասի՝ չեմ ուզում, գնա...

— Պա, պա, պա, պա, սևուկ ջան, ինչ լաւ է եղել, որ բաց չես արել, ասաւ վախեցած մայրը: Էտ գայլն է եղել. եկել է, որ քեզ ուտի: Միւս անգամ էլ որ գայ, բաց չանես. ասա՛ գնա, թէ չէ իմ մայրը կը գայ, քեզ կը սպանի իր սուր պոզերով:

1) Այժն ինչ է ուտում, գայլն ինչ է ուտում:

2) Ուրիշ ինչ կենդանի գիտես, որ խոտ է ուտում:

3) Ուրիշ ինչ կենդանի գիտես, որ միս է ուտում:

4) Պոզերն ինչն է համար են:

Ա. ռ. ա. ծ. — Անտէր ոչխարը գայլը կուտի:

6. Երկինքը փուլ է գալիս

1.

Լինում է չի լինում՝ մի ձստիկ-ձուտիկ:

Էս ձստիկ-ձուտիկը մի օր ծածուկ մտնում է դրացու պարտեզը, որ քուջուջ անի: Մէկ էլ յանկարծ թփից մի վարդ է պոկւում ընկնում պոչին:

ձստիկ-ձուտիկը վախեցած դուրս է փախչում: Վազում է վազում, հասնում է Հաւիկ-Մարիկին:

— Վայ, Հաւիկ-Մարիկ, — կանչում է հեռից. — երկինքը փուլ է գալիս:

— Ա՛յ, ձստիկ-ձուտիկ, էտ ռոտեղից իմացար, — հարցնում է Հաւիկ-Մարիկը:

— Օ՛, ես իմ աչքովը տեսայ, իմ ականջովը լսեցի, մի կտորն էլ դեռ պոչիս ընկաւ:

— Դէ, արի փախչենք, — ասում է Հաւիկ-Մարիկը:

2.

Վազում են վազում, հասնում են Բադիկ տատիկին:

— Վայ, Բադիկ ձստիկ, — կանչում է Հաւիկ-Մարիկը. — երկինքը փուլ է գալիս:

— Ա՛յ, Հաւիկ-Մարիկ, էտ ռոտեղից իմացար, հարցնում է Բադիկ-ձստիկը:

— ձստիկ-ձուտիկն է ասում:

— Ա՛յ, ձստիկ-ձուտիկ, էտ ռոտեղից իմացար:

— Օ՛, իմ աչքովը տեսայ, իմ

ականջովը լսեցի, մի կտորն էլ դեռ պոչիս ընկաւ:
— Դէ, եկէք փախչենք, — ասում է Բաղիկ-Տատիկը:

3.

Վազում են վազում, հասնում են Սազիկ-Խաթունին:

— Վայ, Սազիկ-Խաթուն, — կանչում է Բաղիկ-Տատիկը, — երկինքը փուլ է գալիս:

— Ա՛, Բաղիկ-Տատիկ, էտ ճրտեղից իմացար, — հարցնում է Սազիկ-Խաթունը:

— Հաւիկ-Մարիկն է ասում:

— Ա՛, Հաւիկ Մարիկ, էտ ճրտեղից իմացար:

— Ճստիկ-Ճուտիկն է ասում:

— Ա՛, Ճստիկ-Ճուտիկ, էտ ճրտեղից իմացար:

— Օ՛, իմ աչքովը տեսայ, իմ ականջովը լսեցի, մի կտորն էլ դեռ պոչիս ընկաւ:

— Դէ, եկէք փախչենք, — ասում է Սազիկ-Խաթունը:

4.

Վազում են վազում, հասնում են Հնդու-Հաւին:

— Վայ, Հնդու-Թնդու, — կանչում է Սազիկ-Խաթունը. — երկինքը փուլ է գալիս:

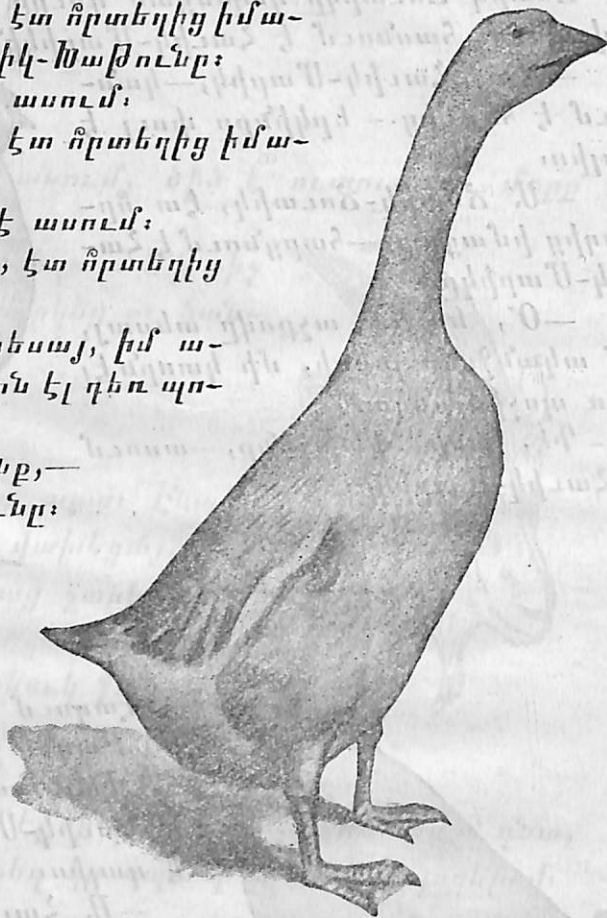
— Ա՛, Սազիկ Խաթուն, էտ ճրտեղից իմացար, — հարցնում է Հնդու-Թնդուն:

— Բաղիկ-Տատիկն է ասում:

— Ա՛, Բաղիկ-Տատիկ, էտ ճրտեղից իմացար:

— Հաւիկ Մարիկն է ասում:

— Ա՛, Հաւիկ-Մարիկ, էտ ճրտեղից իմացար:

— Ճստիկ-Ճուտիկն է ասում:

— Ա՛, Ճստիկ Ճուտիկ, էտ ճրտեղից իմացար:

— Օ՛, իմ աչքովը տեսայ, իմ ական-

ջովը լսեցի, մի կտորն էլ դեռ պոչիս ընկաւ:

— Դէ, եկէք փախչենք, — ասում է Հնդու-Թնդուն:

5.

Վազում են վազում, հասնում են Աղա-Աղէսին:

— Աղա-Աղէս, Աղա-Աղէս, — կանչում է Հնդու-Թնդուն. — երկինքը փուլ է գալիս:

— Ա՛, Հնդու-Թնդու, էտ ճրտեղից իմացար, — հարցնում է Աղա-Աղէսը:

— Սազիկ-Խաթունն է ասում:

— Ա՛, Սազիկ-Խաթուն, էտ ճրտեղից իմացար:

— Բաղիկ-Տատիկն է ասում:

— Ա՛, Բաղիկ-Տատիկ, էտ ճրտեղից իմացար:

— Հաւիկ-Մարիկն է ասում:

— Ա՛, Հաւիկ-Մարիկ, էտ ճրտեղից իմացար:

— Ճստիկ-Ճուտիկն է ասում:

— Ա՛, Ճստիկ-Ճուտիկ, էտ ճրտեղից իմացար:

—Օ՛, իմ աչքովը տեսայ, իմ ականջովը լսեցի, մի կտորն էլ դեռ պոչիս ընկաւ:

—էտ ի՞նչ էք ասում,—ասում է Աղա-Աղւէսը.—եկէք ձեզ տանեմ իմ տունը, որ երկինքը ձեր գլխին փուլ չը գայ:

Ճստիկ-ձուտիկը, Հաւիկ-Մարիկը, Բադիկ-Տատիկը, Սա-գիկ-Խաթունը, Հնդու-Թնդուն—բոլորը միասին ընկնում են Աղա-Աղւէսի ետեւից և մտնում նրա որջը:

Մտնում են նրա որջը ու էն մտնելն է որ մտան, մինչև էսօր էլ դեռ դուրս չեն եկել:

1) Երկինքը հօ փուլ չէր գալիս. ապա ինչո՞ւ էին բոլորը փախչում:

2) Երկինքը իսկապէս նրտեղ փուլ եկաւ դրանց գլխին:

Ա. ռ. ա. ծ.—Իշի գերեզմանը գայլի փորն է:

7. Բադիկը

Բադիկ, բադիկ,

կարմիր թաթիկ,

նւր ես գնում կամաց-կամաց,
ձագուկներդ չորս կողմդ առած:

—Ես գնում եմ ջուր գտնելու,
ձագուկներս լըւանալու.

ձագուկներս մաքուր-մաքուր,
տղոց երեսն աղտ է ու մուր:

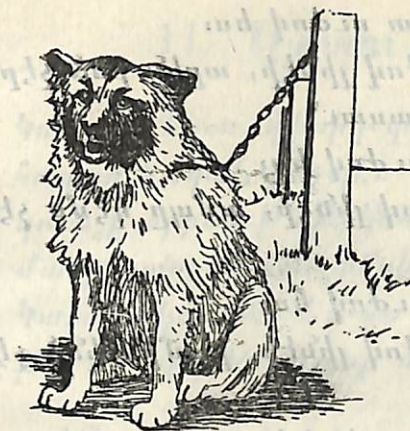
Վերջի տողը կասէ՞ր բադիկը, եթէ քո երեսին նայէր:

8. Օգնութիւն

Փոքրիկ Լուսիկը գիրքը թերթում էր, տեսաւ մի աղւէսի պատկեր:

Աղւէսը բռնել էր մի հաւ ու գրգռողում էր:

—Մայրիկ ջան, մայրիկ,—կանչեց նա յանկարծ.—արի, շուտով արի, աղւէսի բերանից մեր ալքորին աղատի:

9. Ծունր

Հաֆ-հաֆ, հաֆ-հաֆ,
ահա այսպէս
հաչում եմ ես.

հաֆ-հաֆ, հաֆ-հաֆ,
ու տունն այսպէս
պահում եմ ես:

Թէ գայ մեզ մօտ
մի հին ծանօթ,
մօտն եմ վազում
պոչըս շարժում:

Բայց թէ մի գող,
չար կամեցող
ուղի թաքուն

մտնի մեր տուն,—
հաֆ-հաֆ, հաֆ-հաֆ,
ահա այսպէս
հաչում եմ ես.

հաֆ-հաֆ, հաֆ-հաֆ,
ու տունն այսպէս
պահում եմ ես:

1) Ծունր միայն տուն է պահում:

2) Ուրիշ էլ ի՞նչ օգուտ է տալիս շունը:

3) Ծունր ինչո՞ւ են շղթայով կապել:

10. Ռժոյլը

1.

Այծը գնաց սառուցի վրա խաղաց, սայթաքեց, ընկաւ,
տար կոտրեց: Ասաւ՝

—Սառուց, դու շատ ուժով ես:

—Թո՛ւհ, ես որ ուժով լինէի, արեն ինձ չէր հալի:

Գնաց արևի մօտ, ասա՛ւ:

—Արև, դու շատ ուժով ես:

—Թո՛ւհ, ես որ ուժով լինէի, ամպը դէմս չէր ծածկի:

Ասա՛ւ:

—Ա՛մպ դու շատ ուժով ես:

—Թո՛ւհ, ես որ ուժով լինէի, բամբին ինձ չէր ցրէի:

Ասա՛ւ:

—Քամի, դու շատ ուժով ես:

—Թո՛ւհ, ես որ ուժով լինէի, պատը առջևս չէր կտրի:

Ասա՛ւ:

—Պատ, դու շատ ուժով ես:

—Թո՛ւհ, ես որ ուժով լինէի, մուկը ինձ չէր կրծի:

Ասա՛ւ:

—Մո՛կ, դու շատ ուժով ես:

—Թո՛ւհ, ես որ ուժով լինէի, կատուն ինձ չէր բռնի:

Ասա՛ւ:

—Կատո՛ւն, դու շատ ուժով ես:

Կատուն պոչը թափթփեց, ասա՛ւ.

—Ուժով եմ, ուժով եմ,

ուժովներից ուժովն եմ,

աղաների մուշտակն եմ.

խաթունների շուշտակն եմ.

ամառը կտուրի վրա,

ձմեռը թոնրի վրա

անուշ-անուշ կը պառկեմ.

թէ փը՛շտ անեն՝ կը թռչեմ,

ծառի ծայրին կը նստեմ:

11. Կատուն

Կատուն եկաւ փիսիկ-փիսիկ,

հազար նազով, ինչպէս հարսիկ.

դունչը սրբեց թաթիկներով,

մազը սանրեց չանչիկներով:

Կատո՛ւն, կատո՛ւն, է՛ր ես տրտում.

թէ՛ մկներն են այսօր արթուն:

12. Չեռքի մատները

Ճկոյթն ասա՛ւ—Եկէ՛ք ուտենք:

Մատնեմատն ասա՛ւ—Ի՞նչ ուտենք:

Միջի-մատն ասա՛ւ—Աստուծ կը տայ:

Ցուցամատն ասա՛ւ—Թէ որ չը տայ:

Բութ-մատն ասա՛ւ—Գողանանք ուտենք:

Աստուծ բարկացաւ, զարկեց բութ մատի գլխին, միւս-
ներից բաժանեց, քշեց ցած ու հրամայեց, որ միւսներին
ծառայի:

1) Ի՞նչով է տարբերում ձեռքի բութը ոտի բութ մատից:

2) Ի՞նչ ենք անում ձեռքով, որ ոտով չենք կարող:

3) Ի՞նչ կենդանիներ զիտես, որոնք ոտով բռնում են:

Ա. ու ա. ծ.—Ձեռք գողը ձիու գող կը դառնայ:

Ճստիկ ճկոյթ,

աղա մատնեմատ,

երկար-լուրդ միջիմատ,

աման լիզող ցուցամատ,

մշակ բութ:

Հ ա ն ե լ ու կ.—Մշէ շամբուր, երկաթի խորոված:

13. Արդեն աշակերտ է

Այդ երեկոյ Հանէսը շատ անհանգիստ էր:

Նա մի քանի անգամ հանեց իր գրքերն ու տետրակները ու նորից դրաւ պայուսակը, մի քանի անգամ մէկ-մէկ նայեց մատիտները, գրչակովը, գրիչները ու նորից պահեց գրչատուփի մէջ: Մի քանի անգամ մօտեցաւ մօրը:

— Մայրիկ ջան, տես, չը մոռանաս, էգուց ինձ անպատճառ շատ վաղ զարթեցրո՛ւ, շատ վաղ. ուսուցիչը ասաւ՝ որ չուշանամ:

Վերջապէս պայուսակը կախեց մահճակալի գլխին, հանեց ու անկողին մտաւ: Բայց երկար ժամանակ քունը չէր տանում:

Նա մտածում էր թէ ինքը արդէն աշակերտ է և այդ օրւանից գնում է դպրոց:

Դասակ ն ի՞նչ պիտոյքներ գիտես:

Ա. Ժ. — Տաշած քարը գետնին չի մնայ:

Ն. Բ. — Ցերեկը տիկին, գիշերն աղախին:

14. Կարդա՛, այ շուն

Կարդա՛, այ շուն, կարդա՛ տեսնեմ,
չե՞ս կարող.

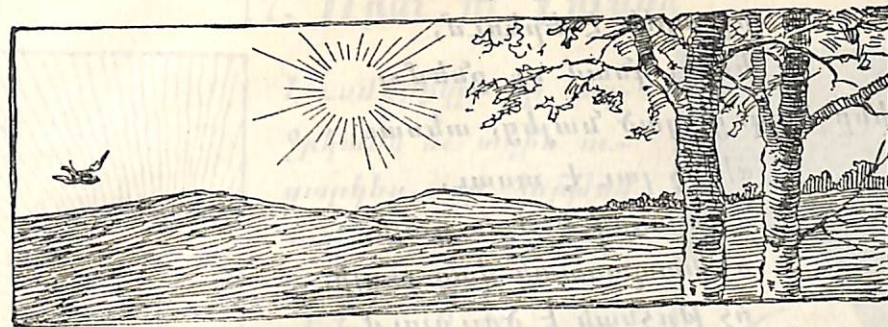
Չէ՞ որ այնքան բեզ կրկնել եմ
տողէ տող:

Ի՞նչ ես նայում յիմարի պէս
տետրակին,

Պոչդ յամառ պինդ զարկում ես
յատակին:

Հերիք ինչքան դու յօրանջես,
յոգնե՞լ ես...

Չէ, ուսումի դու յարմար չես,
կը ներես:

15. Իրիկուն

Արեւը շատ էր յոգնել. ման էր եկել ամբողջ օրը.

«Հերիք է, ասաւ,
գնամ պառկեմ ու քնեմ»:

Տերեւը ուրախ սրւարւում էր, որ կանգ առաւ.

«Էս ի՞նչ է, ասաւ.
արեւն էլ չի երևում.
ես էլ պառկեմ ու քնեմ»:

Թռչնակը երգում էր ծառի վրա, յանկարծ լռեց.

«Էս ի՞նչ է, ասաւ,
ո՛չ տերեւ է սրւարւում,
ո՛չ արեւն է երևում,
ես էլ գնամ ու քնեմ»:

Նապաստակը ուստոստում էր թփերի տակ, որ ականջը սրեց.

«Էս ի՞նչ է, ասաւ,
ո՛չ Թռչնակ է ծըլւըլում,
ո՛չ տերեւ է սրւարւում,
ո՛չ արեւն է երևում,
ես էլ գնամ ու քնեմ»:

Որսկանն անտառում որս էր որոնում, կանգնեց.

«Էս ի՞նչ է, ասաւ,
ո՛չ նապաստակ է վաղ տալի,
ո՛չ Թռչնակ է ծըլւըլում,

հի տերև է սրւսրւում,
 հի արևն է երևում,
 ես էլ գնամ ու քնեմ»:

Հուսիսը ծագեց, ցած նայեց, տեսաւ.

«Ի՞նչ լաւ է ասաւ,
 հի որսորդ է ման գալի,
 հի նապաստակ վաղ տալի,
 հի թռչնակ է ծըլւելում,
 հի տերև է սրւսրւում,
 հի արևն է երևում.
 մենակ ես եմ որ անքուն
 քէֆ եմ անում երկնքում»:

Ի՞նչ կասէր լուսաբացին լուսինը, արեւը, տերեւը, թռչնակը,
 ապաստակը, որսորդը:

ԱՄԵՆՆ ԻՐ ՏՈՒՆ

Ամենն իր տուն,
 լազաւոյն իր բուն,
 մուկն ու կատուն
 ձեր պապոնց տուն:

16. Պետիկի վերջակետը

հարցրեց մայրը:

—Վերջակէտի եմ հասել, մայրիկ,—պատասխանեց
 Պետիկը:—Ուսուցիչն ասաւ՝ երբ վերջակէտի հասնես,
 հանգստացիր:

17. Արեւ ու Հուսիս

Հուսմէրիկը իր աղ-
 ջրկանն ու տղին ու-
 դարկեց, որ հերթով
 հսկեն աշխարհքին, մի-
 նը՝ ցերեկը, միւսը՝
 գիշերը: Աղջկայ ա-
 նունը Արեւ էր, տղինը՝
 Հուսին:

—Քուրիկ, ես ցե-
 րեկը կերթամ, իսկ
 դու գիշերը, հա՛,—
 ասաւ չարածճի Հու-
 սինը:

—Ձէ, ես աղջիկ եմ,
 ես գիշերը կը վախե-
 նամ, — հակառակեց
 սիրուն Արեւը:

Եւ քոյր ու եղբայր
 կուեցին ու կրկին ե-
 կան իրենց մօր մօտ:
 Մայրը խմոր էր
 հունցում: Ասաւ.

—Դու գիշերը գնա,
 Հուսնիկ ջան. Արեւին
 աղջիկ է, նա կը վա-
 րենայ:

—Ձէ, ի՞նչ անեմ՝
 կը վախենայ,—յամա-
 ուեց Հուսինը ու շոր-
 թունքները ուռցրեց,
 կանգնեց:

—Չեմ գնում:

Լուսմէրիկը բարկացաւ, ձեռները խմորից հանեց ու մի ապտակ տւաւ իր կամակոր տղին: Լուսինը խռովեց, խմորոտ երեսով դուրս եկաւ ու գնաց իր ճամփան:

—Դէհ, դո՛ւ էլ գնա ցերեկը շրջի,— դարձաւ մայրը սիրուն Արեւին:

—Ցերեկն էլ ամաչում եմ, մայրիկ. ամենքը իմ երեսին են նայում.— ասաւ Արեւը ու կարմրած կանգնել էր մօր կողքին:

Այն ժամանակ Լուսմէրիկը մի բուռն ասեղ տւաւ նրան.

—Առ այս ասեղները. ով երեսիդ նայի, աչքերը ծակի:

Այն օրւանից Լուսմէրիկը դուրս է գալի գիշերները խմորոտ երեսով, իսկ Արեւը շրջում է ցերեկը ու չի թողնում երեսին նայեն. նայողի աչքերը ծակում է մօր տւած ասեղներովը:

1) Արեւը ինչի՞ց էր վախենում՝ եւ ինչի՞ց էր ամաչում:

2) Ինչպէս ենք ասում այն երեխին, որ ս.մ.ն յիմար թանից վախենում է: Ինչպէս ենք ասում այն երեխին, որ ամեն թանից ամաչում է:

3) Ինչո՞ւ մայրը բարկացաւ Լուսինի վրայ:

Հանելուկներ. — 1) Սև արաբը բեխն ոլորեց, հազար-հազար մարդ գլորեց:

2) Աչիկներ, աչիկներ, ոսկի արծաթ աչիկներ, ցերեկները քնում են, գիշերները արթուն են:

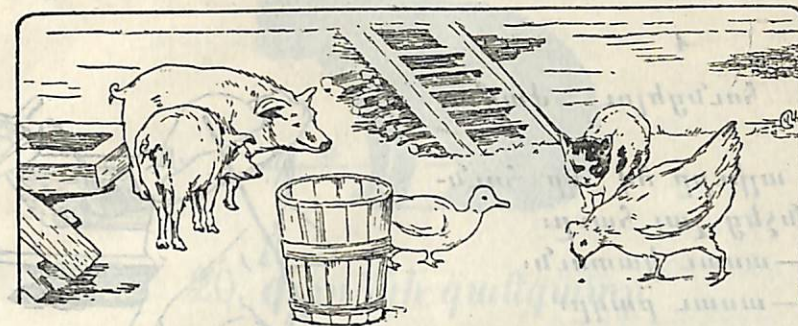
18. Մկան տունը

—Ո՞ւր է, Մուկիկ, քո բունը,
«Հա՛, հեռու չի իմ տունը.

կերթաս էսպէս դու առաջ,
յետոյ քիչ ձախ, յետոյ աջ,
կենես քիչ վեր,
կիջնես ցած,
էնտեղից էլ

քիչ անցած՝
նորից քիչ ձախ, նորից աջ,
բունս կը գայ, քո առաջ:
Բայց դուռս ու շեմ,
պէտք է ասեմ,
սաստիկ փոքր է, դրացի,
ներս մըտնելիս կըռացի»:

Մուկը ընտանի թի՞ վայրենի կենդանի է:

19. Չալ հաւի պատմութիւնը

1.

Չալ հաւը քուշուշ էր անում: Մէկ էլ գլուխը վեր բաշեց ու կանչեց.

—Հատիկ եմ գտել, ցորենի հատիկ: Ո՞վ կը ցանի:

—Չէ,—ասաւ կատուն:

—Չէ,—ասաւ բադը:

—Չէ,—ասաւ խոզը:

—Լաւ, ես կը ցանեմ,— ասաւ հաւը ու ցորենը ցանեց: Ցորենը բուսաւ, մեծացաւ, հասկը լցւեց ու գլուխը կախեց:

2.

Եկաւ հնձելու ժամանակը:

—Հասկը կախել է գլուխը: Ո՞վ կը հնձի,— կանչեց չալ հաւը.

—Չէ,—ասաւ կատուն:

—Չէ,—ասաւ բադը:

—Չէ, ասաւ խոզը:

—Լաւ, ես կը հնձեմ,— ասաւ չալ հաւը ու ցորենը հնձեց:

3.

Եկաւ աղա ու ժամանակը:

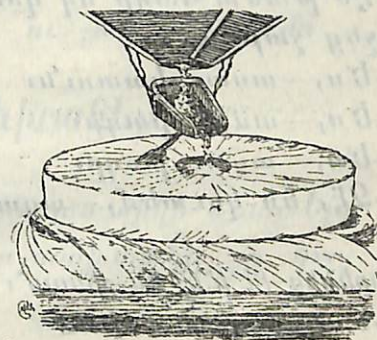
—Էս ցորենը ո՞վ կաղայ,— կանչեց չալ հաւը:

—Չէ,—ասաւ կատուն:

—Չէ,—ասաւ բադը:

—Չէ,—ասաւ խոզը:

—Լաւ, ես կաղամ,— ասաւ չալ հաւը: Ցորենը տարաւ շաղաղ ու աղաց:

Եկաւ հունցելու ժամանակը:

— Էս ալիւրը ո՞վ կը հունցի, — կանչեց չալ հաւը:

— Չէ, — ասաւ կատուն:

— Չէ, — ասաւ բաղը:

— Չէ, — ասաւ խոզը:

— Լաւ, ես կը հունցեմ, — ասաւ չալ հաւը ու ջուրածաւ, խմորը հունցեց:

5.

Եկաւ թխելու ժամանակը:

— Էս խմորը ո՞վ կը թխի, —

կանչեց չալ հաւը:

— Չէ, — ասաւ կատուն:

— Չէ, — ասաւ բաղը:

— Չէ, — ասաւ խոզը:

— Լաւ, ես կը թխեմ, — ասաւ չալ հաւը, խմորը գնդեց ու դրաւ փուռը:

6.

Եկաւ ուտելու ժամանակը:

— Էս թաժա հացը ո՞վ կուտի, — կանչեց չալ հաւը:

— Ես, — ասաւ կատուն:

— Ես, — ասաւ բաղը:

— Ես, — ասաւ խոզը:

— Չէ, ես կուտեմ, — ասաւ չալ հաւը ու կերաւ:

Յորենից էլ ի՞նչ են շինում:

Ա. ա. ծ. — Բան դրին՝ փախաւ,
հաց դրին՝ հասաւ:

20. Փխիկի գանգատը

Փխիկը նստել
մի մութ անկիւնում,
ուները կիտել
ու լաց է լինում:
Մօտիկ է գալի
մի ուրիշ կատու.
— Ինչո՞ւ ես լալիս,
այ փխիկ ջան, դու...
— Ի՞նչ անեմ հապա,
որ լաց չը լինեմ, —
գանգատ է անում
Փխօն տըխրաղէմ. —
էն Համօն թաքուն
մածունը կերաւ,
զընաց տատի մօտ
ինձ վըրա դրաւ:
Հիմի տատիկի

ետեից ընկած,
ինձ են ման գալի
մի-մի փէտ առած
էն քոթոթ Սուրէնն,
Անօն ու Մօսօն:
«Ո՛ւր է, ասում են,
ո՞ւր է գող Փխօն,
ախ, թէ մի գըտանք,
մածուն ցոյց կը տանք...»
Էսպէս բան սարքեց
էն Համօն իմ դէմ.
Ինչ անեմ հապա,
որ լաց չը լինեմ...
Ու Փխօն նըստել
մի մութ անկիւնում,
ուները կիտել
ու լաց է լինում:

21. Խեղօք երեխաներ

1.

Քուրիկն ու Սուրիկը գնում էին տատիկի մօտ: Երբ հասան փողբիկ գետակին, տեսան որ տախտակը չը կայ, որի վրայով միշտ գնում գալիս էին:

Իսկ տատիկը խիստ արգելի էր՝ երբեք ջուրը չը մտնեն,
որ կօշիկները թաց չանեն ու չը հիւանդանան:

Քուրիկն ու Սուրիկը նայեցին իրար:

— Ի՞նչ անենք, Սուրիկ, որ մեր կօշիկները թաց չը լինեն,
ասաւ քուրիկը:

— Ի՞նչ անենք, քուրիկ, — ասաւ Սուրիկը:

Ու սկսեցին միտք անել: Այնքան միտք արին, այնքան,
որ իսկի այդքան միտք չէին արել:

2.

— Գտայ, Սուրիկ, — ասաւ յանկարծ քուրիկը: — Ես քեզ կը
խտրտեմ ու ջրի միջով կը տանեմ մէկէլ ավել: քո կօշիկները
կը մնան չոր: Վերջն էլ դու կը գաս, ինձ կը տանես, իմ կօ-
շիկներն էլ կը մնան չոր:

Սուրիկը շատ ուրախացաւ իր խելօք բրոջ ասածի վրայ:
Քուրիկը նրան գրկեց ու չլրմփ, չլրմփ, մտաւ ջուրը:

— Ջրի կէսը հասաւ թէ չէ, կանգ առաւ:

— Ինչո՞ւ չես գնում, — հարցրեց Սուրիկը:

— Սուրիկ, կօշիկներս կարծես թրջւում են, — ասաւ քու-

րիկը: — Լաւն էն է, ցած արի, դու էստեղ մի քիչ սպասի, մին-
չև ես գնամ ավել, կօշիկներս հանեմ, ետ գամ, քեզ տանեմ:

— Լաւ, — ասաւ Սուրիկը: — ու, չլրմփ, ցատկեց ջրի մէջ,
կանգնեց գետի մէջտեղը, մինչև որ քուրիկը գնաց ավել, որ
կօշիկները հանի, ետ գայ, նրան տանի:

3.

Երբ քուրիկը կօշիկների կապերը արձակում էր, Սուրիկը
ձայն տւաւ:

— Կօշիկներս կարծես թրջւում են. ի՞նչ անեմ, քուրիկ:

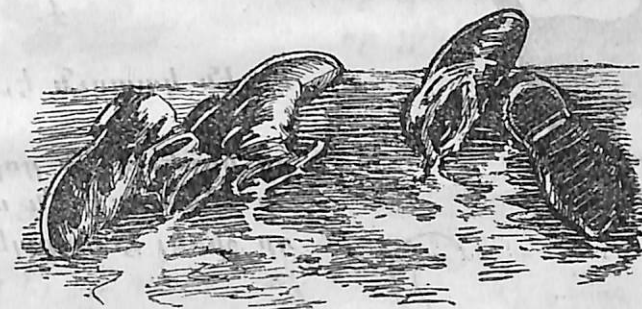
— Արի, դու էլ շուտով հանի կօշիկներդ:

Սուրիկն էլ չըփշրփացնելով ետ եկաւ, նստեց, հանեց կօ-
շիկները: Յետոյ երկուսն էլ վերցրին իրենց կօշիկները, քու-
րիկը նորից գրկեց իր Սուրիկին ու անց կացրեց միւս ավել:

Ու երկուսն էլ շատ ուրախ էին, որ այսպէս խելօք կերպով
անց կացան գետակը: Միայն վատն այն էր, որ կօշիկները
ոչ միայն թրջւել էին, այլև լցւել էին ջրով:

— Յիմար գետակը, էս բոլորը նա արաւ, — ասաւ քուրիկը:

— Յիմար գետակը, — ասաւ Սուրիկը:

Խելօք երեխաները ի՞նչ սխառի անէին, որ կօշիկները չը թրջւէին:

Շուտասելուկ. — Մի տաշտ հով ձաթ

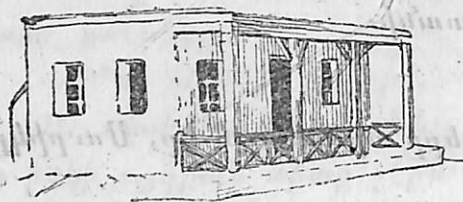
մի տաշտ տաք ձաթ,

մի տաշտ ճաքճըքոտած ձաթ:

Հանելուկներ. — 1) Էս կողմը դար, էն կողմը դար, մէջն անդադար:

2) Զին գնաց, թամբը մնաց:

22. Էս են է...

1.

Էս են տունն է, որ շինել է
վարպետ Օհանը:

2.

Էս են ցորենն է, որ պահած է
էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

3.

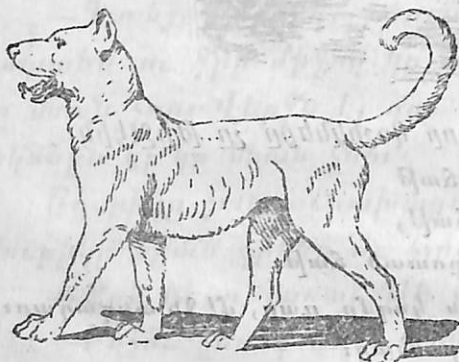
Էս են մուկն է, որ կերել է
էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

4.

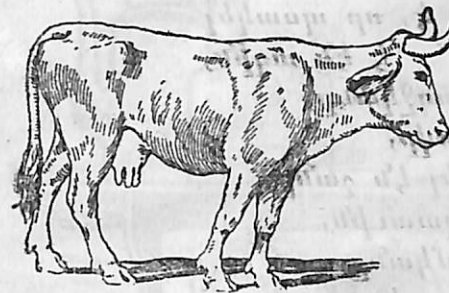
Էս են կատուն է, որ բռնել է
էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

5.

Էս են շունն է, որ զրգել է
էն կատին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

6.

Էս են կովն է՝ կէռ պողաւոր,
որ հարու է տւել էն շանը,
որ զրգել է էն կատին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

7.

Էս են աղջիկն է, որ կթել է
էն կովը,
որ հարու է տւել էն շանը,
որ զրգել է էն կատին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

8.

Էս են տղան է, որ ուզել է
էն աղջկանը,
որ կթել է էն կովը,
որ հարու է տւել էն շանը,
որ զրգել է էն կատին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

9.

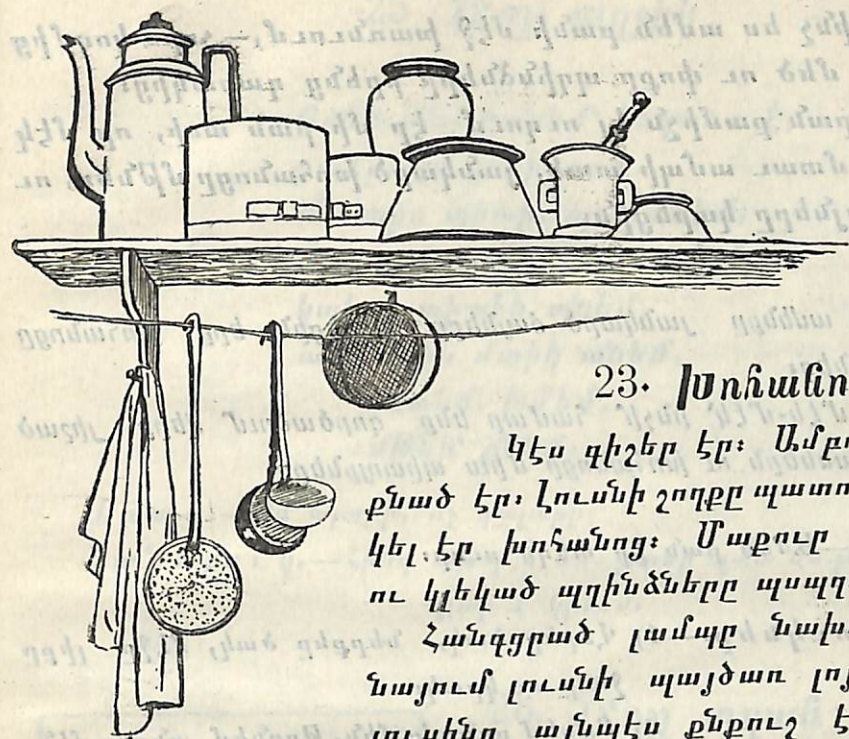
էս էն տէրտէրն է, որ պսակել
է էն տղին,
որ ուզել է էն աղջկանը,
որ կթել է էն կովը,
որ հարու է տւել էն շանը,
որ զըզել է էն կատուին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

10.

էս էն արլորն է, որ զարթեցրել
է էն տէրտէրին,
որ պսակել է էն տղին,
որ ուզել է էն աղջկանը,
որ կթել է էն կովը,
որ հարու է տւել էն շանը,
որ զըզել է էն կատուին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

11.

էս էլ էն վարպետ Օհանը,
որ մորթել է էն արլորին,
որ զարթեցրել է էն տէրտէրին,
որ պսակել է էն տղին,
որ ուզել է էն աղջկանը,
որ կթել է էն կովը,
որ հարու է տւել էն շանը,
որ զըզել է էն կատուին,
որ բռնել է էն մկանը,
որ կերել է էն ցորենը,
որ պահած է էն տանը,
որ շինել է վարպետ Օհանը:

23. Խոհանոցում

Կէս գիշեր էր: Ամբողջ տունը
քնած էր: Լուսնի շողքը պատուհանից ըն-
կել էր խոհանոց: Մաքուր ամանները
ու կլեկած պղինձները պսպղում էին:
Հանգրցած լամպը նախանձով էր
նայում լուսնի պայծառ լոյսին, բայց
լուսինը այնպէս քնքուշ էր ժպտում
նրան, որ նա իսկոյն հանգստացաւ:

Պղինձները, տապալը, սամովարը, սրճամանը, քամիչը,
շերեփը—բոլորն էլ փայլում էին ու հպարտ նայում էին ի-
րար: Վիճում էին թէ ո՞րն է իրենց մէջ ամենից փայլունը:
—Ես,—բացականչեց ուռած սամովարը խռպոտ ձայնով.—
Տեսէք, իմ ոսկի ճառագայթները ի՞նչ
պէս են վառւում:

—Ո՛չ, ես եմ փայլունը,—զրնգաց
սպիտակ սրճամանը՝ սուր ու բարակ
քիթը վեր բաշելով:

—Ապա մի դէսը նայեցէք,—այն կող-
մից բերանը լայն բաց արաւ ծանր
պղինձը:

—Բա ես,—մէջ ընկաւ երկարապոչ
շերեփը:

—Դո՛ւ ինչ ես ամեն բանի մէջ խառնւում,— չորս կողմից ձայն տւին մեծ ու փոքր պղինձները իրենց դարակից։

Ծակբերան քամիչն էլ ուզում էր մի բան ասի, որ մէկ էլ լուսինը մտաւ ամպի տակ, յանկարծ խոհանոցը մթնեց, ու ամենքը ձայները կտրեցին։

1) Ինչո՞ւ ամենքը յանկարծ ձայները կտրեցին, երբ խոհանոցը մթնեց։

2) Ասա՛ մէկ-մէկ՝ ինչի՞ համար ենք զործածում վերը յիշած ամաններն ու խոհանոցի միւս պիտուքները։

Ա. ու ա. ծ.—Ամեն բան իր տեղն ունի։

Հանելուկներ.—1) Վերեւ ծակ, ներքեւ ծակ, մէջը լիքը ջուր ու կրակ։

2) Բռնեմ բռնովս մին, թողնեմ տնովս մին։

24. Դժուար հանելուկ

Պուղին թաշկինակով տասը ձու էր տանում տուն։ Ծամփին պատահեց իր ծանօթին ու ասաւ.

—Թէ իմանաս՝ թաշկինակումս ինչ կայ, սրա ձւածեղից քեզ էլ կուտացնեմ։

—Ձու,— պատասխանեց ծանօթը.

—Վահ,— զարմացաւ խելօքը.— էտ հնց իմացար։ Դէ, էն էլ ասա՛ քանի՞ հատ է։ Թէ էտ էլ իմացար, բոլոր տասն էլ քեզ կը տամ։

—Տասը։

—Ա, ախպէր, էտ էլ իմացար,— ասաւ Պուղին ու թաշկինակով ձուն տւաւ ծանօթին։

25. Ծոյ աղջիկ

Բանն ի՞նչ կանեմ՝ կեզտոտ է, բամբակը կորիզոտ է.

մետաքս պիտի, որ մանեմ,

մաստակ պիտի, որ ծամեմ,

կտերը տիտիկ անեմ,

անցնողին մտիկ անեմ,

ուտեմ, խմեմ,

մթնի՛ քնեմ։

Ա. ու ա. ծ.—Ով ալարի, ոչ դալարի։

Հանելուկ.—Հինգ ախպէր են, չորսը պատ են շարում, մէկը քար է կրում։

26. Ծոյ տղան

Ջան, ջան, կիրակի,
վայ, երկուշաբթի,
Նանի ջան, Նանի,
փորս ցաւում է,
չեմ գնայ դպրոց։

Ի՞նչ կասէր աշխատաւոր տղան, ի՞նչ կասէր աշխատասէր աղջիկը։

Ա. ու ա. ծ.—Գժի համար ամեն օր Զատիկ է։

27. Պատիկ պատմութիւն

Մի օր Մարիամիլը շփոթւած մօտեցաւ մայրիկին, ցած գցեց իր սեռեկ աչքերը ու ասաւ.

—Մայրիկ ջան, ասում էիր, որ շատ ես սիրում պատիկ

պատմութիւններ:

—Այո, աղջիկս:

—Ուզում ես, մայրիկ, պատմեմ քեզ մի այդպիսի փոքրիկ պատմութիւն:

—Պատմի. միայն թէ հին բան չը լինի:

—Ո՛չ, մայրիկ, բոլորովին նոր է: Ես ինքս հէնց այս րոպէիս իմացայ մեր դահլիճում:

—Որ այդպէս է՝ պատմի:

—Բայց շատ պստիկ պատմութիւն է, մայրիկ:

—Ոչինչ, աւելի լաւ որ պստիկ է:

—Սկսե՛մ:

—Սկսի:

—Կար ու չը կար...

—Յետո՞յ:

—Կար ու չը կար... մի փոքրիկ կաւէ շնիկ կար... մի սեղանի վրա:

—Լաւ. Յետո՞յ:

—Յետոյ այն, որ այս րոպէիս այդ շնիկը փշրեցի: Բայց էլ չեմ անի, մայրիկ, էլ իսկի չեմ անի:

1) Մայրիկը հաւանմը Մարիամի պստիկ պատմութիւնը:

2) Ի՞նչ տեսակ աղջիկ էր Մարիամը:

Հանելուկ.—Փախչում եմ՝ ետեիցս է ընկնում.

ետեիցն եմ ընկնում՝ փախչում է:

28. Կճուճը

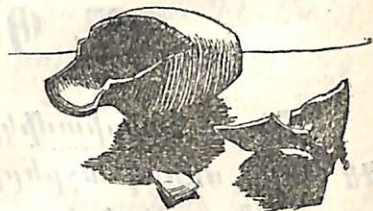
Քեռին եկաւ մեր բակը

լիք կճուճը շալակը.

ուսի թոկը կարւեց,

կճուճն ընկաւ կոտորւեց:

Ի՞նչ կարող էր լինել կճուճի մէջ:

29. Նկարիչն ու մեքենավարը

1.

Երւանդը անպատճառ նկարիչ պիտի դառնայ:

Միշտ մատիտը ձեռքին խաղաղում է ուր որ պատահի. գրքերի լուսանցքին, տետրակների մէջ, սեղանի երեսին, դռների

վրայ և տան պատերին:

Հայրն ու մայրը ինչքան նեղանում են, բան չի դառնում:

Այստեղ մի հաստ շուն է նկարած, ոտները կարծիք ու պոչը երկար. այնտեղ մի փոքրիկ ծառ, վրան լիքը թռչուններ, ամեն մի թռչունը մի հաւի չափ. ու էլ ծաղիկներ, էլ ամաններ:

Մի առանձին թղթի վրա էլ նկարել է պատի պատկերը, փառաւոր մի զորավար, մազերը գրգռւած, չիբուխը բերանին, ակնոցը աչքին, ձեռքին մի զիւր:

Չէ, Երւանդը որ մեծանայ, անպատճառ նկարիչ պիտի դառնայ:

2.

Իսկ Երւանդի փոքրիկ եղբայրը, ի՞նչ էք կարծում, ի՞նչ պիտի դառնայ:

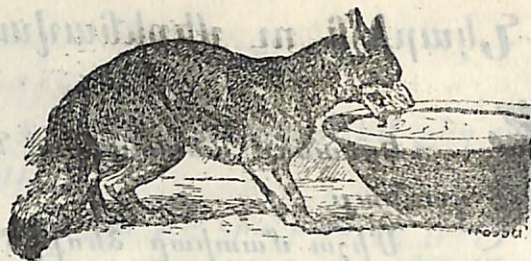
Ամբողջ օրը երկաթուղի է խաղում: Աթոռները շարում է իրար ետեից, կապում է իրար, փխիկին նստեցնում է մէկ աթոռին, մի մութաբա էլ նստեցնում է միւս աթոռին, ինքն էլ դառնում է լօկօմօտիւ (տեղաշարժ), լծում է ու քաշ տալիս:

Քաշ է տալիս սենեակից սենեակ. — հո՛ւ, հո՛ւ, հո՛ւ, ճամփայ տէք, ճամփայ, գնացքը գալիս է:

Ի հարկէ որ սա էլ մեքենավար է դառնալու:

Իսկ դո՞ւ ինչ ես դառնալու:

Շո՛ւտասելուկ. — կարճ-պոչ փոցի, կարճ-պոչ փոցի:

30. Պոչատ աղւես

1.

Էինում է չի լինում մի պառաւ. էս պառաւն իր էծը կըթում է, կաթը վեր է գնում, գնում է ցախ ու փէտ բերի, որ կրակ անի, կաթն եփի:

Մի աղւէս գալիս է, գլուխը կոխում է կաթի ամանը, ուտում: Պառաւը վրա է հասնում, ցաքատով տալիս է, աղւէսի պոչը կտրում:

2.

Պոչատ աղւէսը փախչում է, գնում է մի քարի վրայ կանգնում ու էսպէս խնդրում:

—Տատիկ, տատիկ, պոչըս տուր, կրցեմ, կըցմըցեմ, գընամ ընկերներին հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ո՞րտեղ էիր:

Պառաւն ասում է.—Դէ գնա իմ կաթը բեր:

3.

—Աղւէսը գնում է կովի մօտ:

—Կովիկ, կովիկ, կաթ տուր ինձ, կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչս տայ, կրցեմ, կըցմըցեմ, գնամ ընկերներին հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ո՞րտեղ էիր:

Կովն ասում է.—Դէ գնա ինձ համար խոտ բեր:

4.

Աղւէսը գնում է արտի մօտ:

—Արտիկ, արտիկ, խոտ տուր ինձ, խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ. կաթը տանեմ պառաւին տամ,

պառաւը պոչըս տայ, կրցեմ, կըցմըցեմ, գնամ ընկերներին հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ո՞րտեղ էիր:

Արտն ասում է.—Դէ գնա ինձ համար ջուր բեր:

5.

Աղւէսը գնում է աղբիւրի մօտ:

—Աղբիւր, աղբիւր, ջուր տուր ինձ, ջուրը տանեմ արտին տամ, արտը ինձ խոտ տայ. խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ. կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչըս տայ, կրցեմ, կըցմըցեմ, գնամ ընկերներին հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս,—ո՞րտեղ էիր:

Աղբիւրն ասում է.—Դէ գնա կուժ բեր:

6.

Աղւէսը գնում է աղջկայ մօտ:

—Աղջիկ, աղջիկ, կուժըդ տուր, կուժը տանեմ աղբիւրին տամ, աղբիւրը ինձ ջուր տայ. ջուրը տանեմ արտին տամ, արտը ինձ խոտ տայ. խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ. կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչըս տայ, կրցեմ, կըցմըցեմ, գնամ ընկերներին հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ո՞րտեղ էիր:

Աղջիկն ասում է.—Դէ գնա ուլունք բեր ինձ համար:

7.

Աղւէսը գնում է չարչու մօտ:

—Չարչի, չարչի, ուլունք տուր, ուլունքը տանեմ աղջկան տամ, աղջիկը ինձ կուժ տայ. կուժը տանեմ աղբիւրին տամ, աղբիւրը ինձ ջուր տայ. ջուրը տանեմ արտին տամ, արտը ինձ խոտ տայ. խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ. կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչըս տայ, կրցեմ, կըցմըցեմ, գնամ ընկերներին հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ո՞րտեղ էիր:

—Չարչին ասում է.—Դէ գնա ինձ համար ձու բեր:

Աղւէսը գնում է հաւի մօտ:

—Հաւիկ, հաւիկ, ձու-ձու տուր, ձու-ձուն տանեմ չար-չուն տամ, չարչին ինձ ուլունք տայ. ուլունքը տանեմ աղ-ջրկան տամ, աղջիկը ինձ կուժ տայ. կուժը տանեմ աղբիւրին տամ, աղբիւրը ինձ ջուր տայ. ջուրը տանեմ արտին տամ, արտը ինձ խոտ տայ. խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ. կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչըս տայ, կըցեմ կըցմըցեմ, գնամ ընկերներին հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ռրտեղ էիր:

Հաւն ասում է. —Դէ գնա ինձ համար կուտ բեր:

9.

Աղւէսը գնում է կալուորի մօտ:

—Կալուոր, կալուոր, կուտ տուր ինձ, կուտը տանեմ հաւին տամ, հաւը ինձ ձու տայ. ձուն տանեմ չարչուն տամ, չար-չին ինձ ուլունք տայ. ուլունքը տանեմ աղջկան տամ, աղ-ջիկը ինձ կուժ տայ. կուժը տանեմ աղբիւրին տամ, աղբիւրը ինձ ջուր տայ. ջուրը տանեմ արտին տամ, արտը ինձ խոտ տայ. խոտը տանեմ կովին տամ, կովը ինձ կաթ տայ. կաթը տանեմ պառաւին տամ, պառաւը պոչըս տայ, կըցեմ, կըցմը-ցեմ, գընամ ընկերներին հասնեմ, որ ինձ չասեն՝ պոչատ աղւէս, ռրտեղ էիր:

Կալուորի մեղքը գալիս է. մի բուռը կուտ է տալի: Աղւէսը կուտը տանում է հաւին, հաւը ձու է տալի. ձուն տանում է չարչուն, չարչին ուլունք է տալի. ուլունքը տանում է աղ-ջրկան, աղջիկը կուժ է տալի. կուժը տանում է աղբիւրին, աղբիւրը ջուր է տալի. ջուրը տանում է արտին, արտը խոտ է տալի. խոտը տանում է կովին, կովը կաթ է տալի. կաթը տանում է պառաւին, պառաւը պոչը տալիս է իրեն, կըցում է, կըցմըցում է, վազում, գնում, իր ընկերներին հասնում:

31. Անվախ Մարիամը

—Մարիամ, գնա մառանից մի բանի կարտօֆիլ բեր, — կանչեց մայրը խոհանոցից:

Մարիամը յօնքերը կիտեց, դունչը ծամեց. նա չէր սի-րում մառանը մենակ գնալ. մկներին վախենում էր:

Բայց չէր ուզում ցոյց տալ՝ թէ վախենում է. Միթէ ամօթ չէր. ութը տարեկան ահագին աղջիկ մկներին վախենալ: Բանալիները վերցրեց ու գնաց:

Առաջ մի դռանը ոտով ուժեղ զարկեց, իբրև թէ պատահ-մամբ, յետոյ էլ շխշխկալով բանալին անց կացրեց կողպէրի մէջ, որ մկները լսեն ու վախշեն, դուռը, աղմուկով բաց արաւ, ձեռի կողովը ներս շարտեց, բարձր կանչեց — փ՛րշտ, փ՛րշտ, արագ վազեց ներս ու ինքն էլ չիմացաւ թէ ինչպէս կողովը լցրեց կարտօֆիլով ու դուրս պրծաւ: Վազե-լով ընկաւ խոհանոց, կողովը դրաւ մայրիկի առջև ու հպարտ հպարտ ասաւ.

— Բերի, մայրիկ:

Բայց մեր մէջը մնայ՝ մառանի դուռը բաց էր թողել:

1) Ի՞նչու էր Մարիամը մառանի դուռը քաց թողել:

2) Բացի մկներէն, էլ ի՞նչ են երեխաները ի գուր տեղ վա-խենում:

32. Կոռնկներ

Կը՛ռ կը՛ռ, կըռկըռան
Կոռնկները հա՛ թռան.
Կոռնկների թևի տակ
Եկաւ գարուն մեր դռան.

Առաժ. — Մարան անցաւ, դարդն անցաւ:

33. Արագիւների դարձը

Մի զով առաւօտ էր, երբ արագիւր իջաւ գիւղի վրա իր հին բունը, երեխաները բակում խաղում էին:

—Բարով, երեխեք,—ձայն տալալ արագիւր իր բարդու ծայրից։

—Արագիւրն եկել է, արագիւրն եկել է,—ուրախացան երեխաները։

—Նոր ի՞նչ կայ մեր գիւղում։

—Է՛, ինչ որ դու գնացել ես, այնքան բան է պատահել,—պատասխանեց մանուկներից մէկը։—Սյնակէս ցնւրտ էր, այնպէս ձմեռ։ Դու լաւ պրծար։

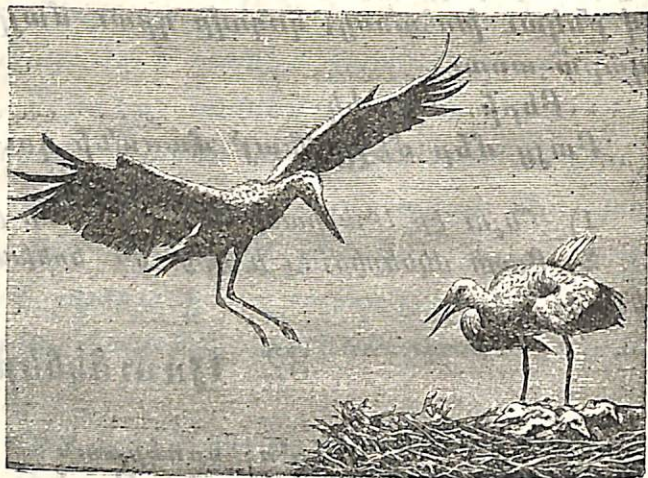
—Ափսոս այստեղ չէիր։ Քրոջս մարդու տւինք,—շտապով յայտնեց միւսը։—հարսանիք արինք, քէֆ արինք։

—Ինձ համար հայրիկս Նոր-Տարուն կրունկով կօշիկներ առաւ,—ցոյց տալալ իր կօշիկները մէկ ուրիշը։

—Իսկ ես արդէն դպրոց եմ գնում,—սկսեց մի փոքրիկ աղջիկ։

—Ձե՞ որ արագիւր դեռ այստեղ էր, որ բեզ դպրոց տարանք,—կտրեց նրա խօսքը մեծ եղբայրը։—Ո՛հ, էիր լաց լինում, չէիր գնում։

—Ե՛ս... Խ՛ս...—կմկմաց աղջիկը։ Ու նորից դարձաւ արագիւրին։

—Բայց հիմա ես արդէն ազատ կարդում եմ։

Արագիւր բարդու ծայրից ծանր-ծանր զլուխը ժաժ տալալ։

—Լաւ, լաւ, շատ լաւ ես անում։

1) Փոքրիկ աղջիկը առաջ ինչո՞ւ չէր ուզում գնայ դպրոց եւ հիմի ի՞նչն է ուրախ։

2) Դ՞ու ինչ նորութիւն կը յայտնէիր արագիւրին։

3) Վերելի պատկերում արագիւրները ո՞ր ժամանակն են նկարագծ։

34. Գարնան աւիւսներ

Մարտը տալիս է ձնծաղիկ,
ապրիլը կապոյտ մանուշակ,
մայիսին բացուում է վարդը,
սոխակը երգում անուշակ։

35. Խեղօք հաշիւ

Մի աղքատ տղայ կանգնել էր փռան առջև ու ախորժակով նայում էր տաք-տաք բլիթներին։

Մտնում է ներս ու հարցնում։

—Ի՞նչ արժէ բլիթը։

—Վեցը հինգ կոպէկ։

—Վեցը հինգ կոպէկ, հա՛. ուրեմն հինգը չորս կոպէկ, չորսն էլ երեք կոպէկ, երեքը երկու, երկուսը մէկ, իսկ մէկը անփող։ Մէկը ինձ հերիք է. տւէք ինձ մէկը։

1) Տղան բլիթը ստացաւ։

2) Ծի՞շտ էր նրա հաշիւը։

36. Մեղու

Ահա՛ ծագեց արեգակը,
ահա՛ ծաղկեց մանուշակը,
մեղուն թողեց իր փեթակը
տըզտըզալով, տըզտըզալով։

Մեղուն թռաւ ծաղիկներին,
մեղրը բերաւ փոքրիկներին,
կըճ ու խայթոցն էլ չարերին,
կըսկըծալով, կըսկըծալով։

37. Մի՞թե ինձ չէք սիրում:

1.

Ես Գարունն եմ: Ես բերում եմ պայծառ արև ու տաք օրեր: Ես ծածկում եմ գաշտերը գալար խոտերով ու զարդարում եմ անտառները կանաչ տերևներով: Ես սփռում եմ ամեն տեղ ծաղիկներ ու թիթեռներ: Ես կանչում եմ թռչունակներին հեռու երկիրներից ու աշխարհը լցնում եմ երգերով:

Մի՞թե ինձ չէք սիրում:

2.

Իսկ ես Ամառն եմ: Ես ոսկեղօծում եմ արտերը ու կըռացնում եմ հասիկերի գլուխները: Ես կախ եմ անում այգիներում տանձ, խնձոր, դեղձ ու խաղող: Ես թռչնում եմ ճուտիկներին բներից և տանում եմ մանուկներին զով անտառը, աղբիւրների մօտ, ազատ սարերը:

Մի՞թե ինձ չէք սիրում:

3.

Ես էլ Աշունն եմ: Ես գոյն-գոյն ներկում եմ ծառերը և ճամփայ եմ դնում թռչունակներին դէպի տաք երկիրները: Ես լցնում եմ մառանները մրգերի կախաններով, չիր ու չամիչով: Ես բաց եմ անում ձեզ համար դպրոցի դռները:

Մի՞թե ինձ չէք սիրում:

4.

Ահա և ես՝ Ձմեռը: Ես խաղացնում եմ ձիւնի փաթիլները օդի մէջ և ծածկում եմ սար ու ձոր սպիտակ վերմակով: Ես կապում եմ գետերը ամուր սառուցով: Ես բերում եմ ձեզ ձնագնդի, սահնակ ու սղզան, երկար երեկոներ ու անվերջ հեքիաթներ: Ես բերում եմ ուրախ Նոր-Տարի ու բաղլըր կաղանդ:

Մի՞թե ինձ չէք սիրում:

38. Բնի մեջ

Մի ծառ:

Դաշտում մի ծառ:

Դաշտում մի կանաչ ծառ:

Մի բուն:

Ծառի վրա մի բուն:

Դաշտում ծառի վրա մի բուն:

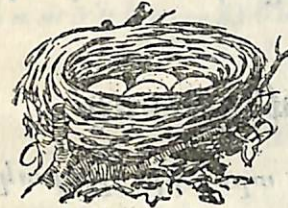

Չորս ձու:

Չորս կապտաւուն ձու:

Բնի մէջ չորս կապտաւուն ձու:

Դաշտում ծառի վրա էն բնի մէջ չորս կապտաւուն ձու:

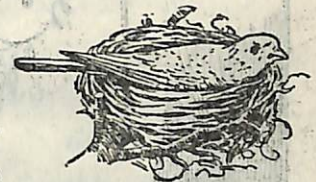

Մի թռչուն:

Մի մարիկ թռչուն:

Չորս կապտաւուն ձուի վրա մի մարիկ թռչուն:

Դաշտում կանաչ ծառի վրա էն բնի մէջ թռչուն է նստել մի մարիկ թռչուն:

Ճուտիկներ:

Փոքրիկ ճուտիկներ:

Էն բնի մէջ չորս ճուտիկներ:

Դաշտում կանաչ ծառի վրա էն բնի մէջ ծրծրում են չորս փոքրիկ ճուտիկներ:

Թռի, մարիկ, թռի,

Փոքրիկները ուտել են ուղղում:

Ուրիշ ի՞նչ կենդանի գիտես, որ ծից է դուրս գալիս:

39. Նապաստակի քացին

Մեր տան առաջ պարտէզ կայ,
պարտէզի մէջ մի ծառ կայ,
ծառի վրայ մի բուն կայ,
բնի մէջը մի ձու կայ,
ձրւի մէջը նապաստակ.
փախի թէ չէ քացի կը տայ:

Առաձ.—Աստուծ ազատի նապաստակի քացուց:

Շ ու տ ա ս ե լ ու կ.—«Փոկակապ Ակոպ ապի, ինձ համար մի փոկ կապի, քեզ ասեմ՝ փոկակապ Ակոպ ապի»:

40. Ո՞վ է մեղաւորը

Սարդը կախ էր արեւի բարակ
թելը ծառի ճիւղից ու վայր իջել
ձուտիկը, Մուտիկը և ձխրլտու-
րիկը, Չալ հաւիկի գիծ վառիկները,
նրան տեսան:

— Իմն է,—ճւաց ձուտիկը:

— Չէ, իմն է,—ճչաց Մուտիկը:

— Չէ, իմն է, իմը,—ճրկճրկաց ձխ-
րլտուրիկը:

Ու երեքն էլ իսկոյն վագեցին,
որ սարդը բռնեն և ուտեն:

ձուտիկը վագեց՝ անփետուր թևե-
րը թափ տալով:

Մուտիկը վագեց՝ բարակ վիզը ձիգ տալով:
ձխրլտուրիկը վագեց՝ իր վնասած կարմիր ոտը կաղէ-
կաղ քաշ տալով:

— Հեռացէք, իմն է,—վրա պրծաւ ձուտիկը:

— Կորէք, իմն է,—հրեց Մուտիկը:

— Ձեզ ո՞վ է տալիս,—բոթեց ձխրլտուրիկը:

Իրար այնքան բոթեցին, հրեցին, որ սարդը չը սպասեց էլ
ու իր թելովը վեր փախաւ:

Վեր փախաւ ու վերևից նայում էր թէ ինչպէս էին կռու-
ւում փոքրիկները ու իրար կտցահարում:

— Հիմի էս ի՞նչ արիք,—ճչում էր ձուտիկը:

— Դո՛ւք վախեցրիք,—ժուում էր Մուտիկը:

— Իմ սարդը ինչո՞ւ փախցրիք,—լաց էր լինում ձխրլտու-
րիկը:

Նրեքից ո՞վ էր մեղաւորը:

Առաձն եր.— 1) Շները իրար հետ կռուեցին, ճամփորդի բանրաջողեց:

2) Հաւը երազում կուտ կը տեսնի:

41. Ծիտիկի օրօրքը

Կախած է ճիւղից
ճօճը ծիտիկի.

փրչի, հովիկ, փրչի,
ճօճն օրօրւի, տանի
բերի.

նանի, ծիտիկ, նանի:

Ծիտիկը անուշ երազ է տեսնում.

փրչի, հովիկ, փրչի,

ճօճն օրօրւի, տանի բերի.

նանի, ծիտիկ, նանի:

Բայց տես, ծիտիկը քրնից չը զարթնի.

կամաց փրչի, կամաց,

ճօճն էլ զգուշ տանի բերի.

նանի, ծիտիկ, նանի:

42. Ծիտը

1.

Էինում է չի լինում մի ծիտ:

Մի անգամ էս ծառի ոտը փուշ է մտնում: Դէս է թռչում, դէս է թռչում, տեսնում է՝ մի պառաւ փէտի է ման գալի, ուզում է թոնիր վառի, հաց թխի: Գնում է ասում:

— Նանի ջան, նանի, ոտիս փուշը հանի, թոնիրդ վառի, ես էլ գնամ քուջուջ անեմ, գլուխս պահեմ:

Պառաւը փուշը հանում է, թոնիրը վառում:

Ծիտը գնում է, ետ գալի թէ՛ իմ փուշը ետ տուր ինձ:

Պառաւն ասում է. — Փուշը թոնիրն եմ գցել:

Ծիտը կանգնում է թէ՛

— Իմ փուշը տուր, թէ չէ դէս թռչեմ, դէս թռչեմ, լօշիկդ առնեմ, դուրս թռչեմ:

Պառաւը մի լօշ է տալի: Ծիտը լօշն առնում է թռչում:

2.

Գնում է տեսնում՝ մի հովիւ անհաց կաթն է ուտում: Ասում է.

— Հովիւ ախպէր, կաթն ինչո՞ւ ես անհաց ուտում: Ա՛յ, լօշը ան, կաթի մէջ բրդի, կեր. ես էլ գնամ քուջուջ անեմ, գլուխս պահեմ:

Գնում է, ետ գալի թէ՛ լօշս տուր:

Հովիւն ասում է. — Կերայ:

— Զէ, ասում է, իմ լօշը տուր, թէ չէ դէս թռչեմ, դէս թռչեմ, գառնիկդ առնեմ, դուրս թռչեմ:

Հովիւը ճարահատած մի գառ է տալի: Առնում է թռչում:

3.

Գնում է տեսնում մի տեղ հարսանիք են անում, մսա-ցու չունեն, որ մորթեն:

Ասում է. — Ի՞նչ էք մորթել: Ա՛յ, իմ գառն առէք, մորթե-ցէք, քէֆ արէք: Ես էլ գնամ քուջուջ անեմ, գլուխս պահեմ:

Գնում է, ետ գալի թէ՛ իմ գառը տւէք:

Ասում են. — Մորթել ենք, կերել, ռրտեղից տանք:

Սա կանգնում է թէ՛ չէ, իմ գառը տալիս էք տւէք, թէ չէ դէս թռչեմ, դէս թռչեմ, հարսին առնեմ, դուրս թռչեմ: Ու հարսին առնում է թռչում:

4.

Գնում է գնում, գնում է տեսնում՝ մի աշուղ մի ճամ-փով գնում է:

Ասում է. — Աշուղ ախպէր, առ էս հարսին, պահի բեզ մօտ: Ես էլ գնամ քուջուջ անեմ, գլուխս պահեմ:

Գնում է, ետ գալի, աշուղի առաջը կտրում թէ՛ իմ հարսն ինձ տուր:

Աշուղը ասում է. — Հարսը գնաց իրենց տուն:

Սա թէ՛ չէ, իմ հարսը տուր, թէ չէ դէս թռչեմ, դէս թռչեմ, սազիկդ առնեմ, դուրս թռչեմ:

Աշուղը սազը տալիս է իրեն:

Սազն առնում է, ուսը գցում, թռչում, մի տեղ նստում է, սկսում է ածել ու ճըտըտալով երգել:

Ծընգը, մընգը,
փուշիկ տւի, լօշիկ առայ,
լօշիկ տւի, գառնիկ առայ,
գառնիկ տւի, հարսիկ առայ,
հարսիկ տւի, սազիկ առայ,
սազիկ առայ, աշուղ դառայ,
ծընգը, մընգը,
ծիւ, ծիւ:

Ծիտիկը ինչո՞ւ սազը իրեն պահեց:

Հանելուկ. — Ալալա, բալալա, բեր խաղ արա, տա՛ր կախ արա.

Շ ու տ ա ս ե լ ու կ. — Քեռի, էլի էն լաւ ալրէն առ.

էն լաւ ալրէն էլի առ, քեռի:

43. Ծիտ

Հուռին գնաց բանջարի,
բանջար չեղաւ՝ խոտ եղաւ,
խոտի տակին ծիտ եղաւ,
ծրլւրլալէն դուրս թռաւ:
Ծիտը թռաւ գերանին,
կանաչ խոտը բերանին:

Առած.—Անճարը կերաւ բանջարը:

44. Գիծ քամին

Փոթորիկ պապը մի գիծ
տղայ ունի, անունը Քամի:
Իսկի չի կարողանում հան-
գիստ նստի, միշտ մի ան-
կարգութիւն պիտի անի:

Մին էլ տեսար մէկի գըլ-
խարկը թռցրեց գլխից, միւ-
սի հովանոցը շուռ տւաւ ու ին-
քը շրշրլալով փախաւ գնաց:

Գնաց յարձակւեց տան-
տիկնոջ փռած լացքի վրա.
շապիկը շարտեց, գցեց հարե-
ւանի բակը, թաշկինակը հա-
նեց կտուրը ու ինքը ընկաւ փողոցները:

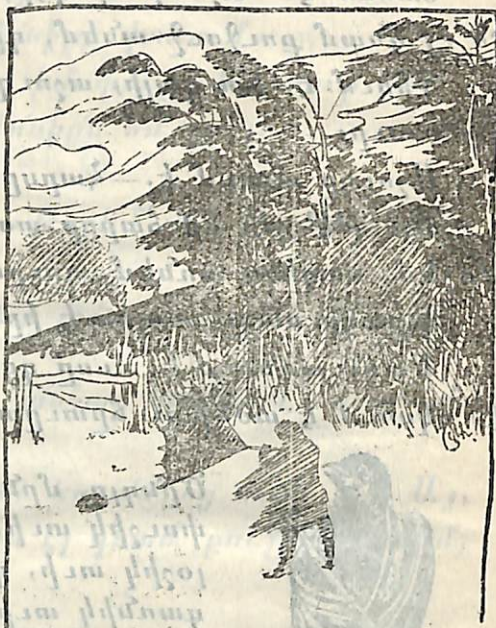
Փողոցների փողին հաւաքեց, վեր կալաւ լցրեց անցնող-
ների աչքն ու բերանը, ինքը, վրձն, թողեց, կորաւ:

Ինչ կորաւ: Մին էլ ահա ներս ընկաւ բաց լուսամուտից,
փչեց, հանգրեց ճրագը, բեզ թողեց մթնումը ու սուլելով,
ծիծաղելով վառարանի ծակից դուրս փախաւ:

Գիծ է, գիծ:

Էլ ուրիշ ի՞նչ գոտթիւններ է անում քամին:

Հանելուկ.—Ոտները կրակում, գլուխը երկնքում:

45. Քամին

—Ո՛ւ-նւ-նւ...

Քամին է, քամին,
տես անդգամին.
բերան չունի՝ փրչում է,
թեքը չունի՝ թռչում է,
ձեռքեր չունի՝ քաշում է,
իմ փոքրիկին քշում է:

Կորի, դու քամի,
անպիտան քամի:
Մի, վախի, ջանիկ,
փէշըս պինդ պահի,
ես թող չեմ անի,
քամին բեզ տանի:

46. Ժամացոյց

—Չը՛խկ-չը՛խկ, չը՛խկ-չը՛խկ,—հանդարտ ու միակերպ
գնում գալիս է ժամացոյցի ճօճանակը:

—Վեր կաց, վեր կաց, Գուրգէն, արդէն եօթը խփել է,
զարթեցնում է մայրիկը տղին:

—Թող մի քիչ էլ քնեմ,—խնդրում է Գուրգէնը ձրգձրկե-
լով.—Մեր ժամացոյցը առաջ է վազում:

—Ո՛չ-նչ, ո՛չ-նչ,—պատասխանում է ժամացոյցը պատից:

*
*
*

Գուրգէնը գալիս է դպրոցից, վերաբերուն հանում է,
դիտարկը դէն շարտում:

—Ե-կամր, —Ե-կամր,—ողջունում է նրան ժամացոյցը:

—Ու՛Ֆ, դեռ մէկը չը կայ, իսկ հայրիկը միշտ երկուսին է գալիս:

Ու Գուրգէնը կանգնում է ժամացոյցի առջև, ոտը գետնին է զարկում ու կանչում.

—Ի՛նչ դանդաղ ես բանում, ժամացոյց: Մի քիչ շուտ, ես շատ եմ սոված:

—Ես-չէ, ես-չէ,—ծաղրում է նրան ժամացոյցը, իր երկար ճօճանակը հանգիստ աջ ու ձախ շարժելով:

Թէյը վաղուց հաւաքել են: Դուրսը վաղուց մթնել է:

Գուրգէնը նոր է նստել դասերը սերտելու:

Իսկ ժամացոյցը ահագին աչքը չռել՝ նայում է ու կրկնում.

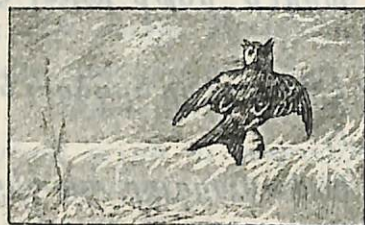
—Ա՛յ-այ, ա՛յ-այ:

Ինչպիսի տղայ էր Գուրգէնը:

Ժամացոյցը Մրճ է քնում:

Ա.ռ.ա.ծ.—Այսօրւայ գործը վաղան մի թողնի:

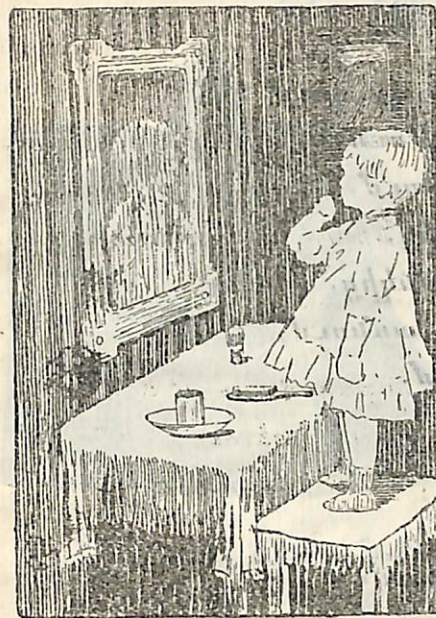
47. Արտուտիկ

Արտուտիկ,
նախշուն տոտիկ,
իջնեն կալեր
զողտիկ-մողտիկ,
ընտրեն քարեր,
ուտեն կուտիկ,
կը ծըլււլան
կըլթիկ-կըլթիկ:

Արտուտիկը ամենից քաղցր Մրճ է երգում:

Փոքրիկ Վաչիկը սենեակում մենակ էր: Տեսաւ սեղանի

վրա շորի խոզանակը: Աթոռը բաշեց սեղանի առջև բարձրացաւ, խոզանակը վերցրեց, ուզում էր իջնի. մին էլ յանկարծ ի՛նչ տեսաւ:

Մի սիրուն գանգուր տղայ, կարծես միւս սենեակից նայում է իրեն:

—Վա՛հ, էս հրտեղից եկաւ:

Վաչիկը զարմացած մի քիչ մտիկ տւաւ ու ժպտաց:

Տղան էլ էնտեղից ժպտաց:

Էս շատ դուր եկաւ Վաչիկին ու կանչեց.

—Արի, խաղ անենք, ես էս-

պէս լաւ ձի ունեմ:

Տղան էլ էնտեղից ձեռքով արաւ ու մի բան ասաւ, բայց էնպէս ցած, որ Վաչիկը բան չը հասկացաւ:

—Ի՛նչ ես ասում. ես գամ: Չէ, ես քեզ մօտ չեմ ուզում.

դու արի էստեղ:—Ասաւ ու գլուխը թափ տւաւ:

Նա էլ էնտեղից գլուխը թափ տւաւ:

Էս մինը Վաչիկին դուր չեկաւ: Քիթ ու մոռլթը հաւաքեց ու բռունցք ցոյց տւաւ:

Նա էլ էնտեղից ցոյց տւաւ իր բռունցքը:

Վաչիկը բարկացաւ ու հանեց լեզուն:

Իսկոյն տղան էլ հանեց լեզուն:

Վաչիկը կատաղեց, խոզանակն առաւ ու մէկ էլ, շրը՛խկ, պատից կախած հայելին կտոր-կտոր եղաւ, թափւեց գետին:

Մայրիկը ձայնից ներս վազեց սենեակը, իսկ Վաչիկը ապշած մնացել էր աթոռի վրա ու նայում էր թէ էս ո՛ր կորաւ էն սատանայ տղան:

Էլ ի՛նչի մէջ մարդ կարող է տեսնել իր պատկերը:

49. Կ ի ք

— Ասա՛, տեսնեմ, մեր գիւղում
կովերն ի՞նչպէս են կթում:

— Ահա այսպէս են կթում:

Ճիճը խլում հորթուկից,
հորթը կապում մօր ծնկից,
կովկիթն իրենց գոգն առնում,
կովի կողքին կըկըզում:

Փը՛շշ — բը՛ժժ,

Փը՛շշ — բը՛ժժ:

1) Ուրիշ ո՞ր կենդանիներին են կթում:

2) Կաթը ինչո՞ւ են կթում:

3) Ինչո՞ւ են կթելիս հորթը կովի ծնկից կապում:

50. Վ Է Ճ

— Կաթը ես եմ տալիս, — ասաւ կովը, — ԴճԼք
ինչացու էք:

— Հօղը ես եմ վարում, — ասաւ գոմէջը, — ԴճԼք
ինչացու էք:

— Հեծւորին ես եմ թոցնում, — ասաւ ձին, — ԴճԼք
ինչացու էք:

— Տունն ու հօտը ես եմ պահում, — ասաւ շուկը, — ԴճԼք
ինչացու էք:

— Աշխարհը ոտքի ես եմ հանում, — ասաւ աբլորը, — ԴճԼք
ինչացու էք: Ծուզրուղո՛ւ:

Ի՞նչ կատէին ոչխարը, էջը, կատուն, հաւը, եթէ այնտեղ լինէին:

51. Ոնց են հարում խնոցին

Թոկը ծառից կապեցին,
հաստ խնոցին կախեցին:
Երկու ծայրից բռնեցին,
տարան, բերին, շարժեցին,
Թըլըկ — չըլըկ,
չըլըկ — Թըլըկ,
ահա այսպէս հարեցին,
դեղին կարագ հանեցին:

1) Կարագը ի՞նչից հանեցին:

2) Կարագը հանելուց յետո՞յ խնոցում ի՞նչ մնաց:

3) Չեզ մօտ էլ այսպէ՞ս են խնոցի հարում:

Գորան

«Թաղոս, ասա՛ գութան»:

Թաղոսն ասաւ՝ գութան:

«Ես սեր ուտեմ, դու թան»:

52. Խնոցի

Հարի, հարի, խնոցի,
մէջըդ բարի, խնոցի,
ունկըդ բարակ, խնոցի,
մէջըդ կարագ, խնոցի:

53. Քեռին մեռել է

Գորտը գորտին կանչում է:

— Քեռին մեռել է, քեռին մեռել է:

— Ե՞րբ, Է՞րբ, Է՞րբ:

— Մէ-կէ-կէլօրը, մէ-կէ-կէլօրը:

— Ղո՛րթ, զո՛րթ, զո՛րթ:

54. Ճանձերի գրոյցը

Իրիկունը ճանձերը հաւաք-
ւել էին առաստաղին ու գրոյց
էին անում:

— Տը՛ղզ, տը՛ղզ, ի՛նչ լաւ կին
է Սօֆիա մայրիկը, — ասում էր
մի ճանձ շաքարոտ ոտները լի-
զելով: — Ամբողջ օրը շարժարւում
է մեզ համար: Թէյի ժամանակ լիք շաքարամանը բերում է
դնում մէջտեղը: Մեզ համար անուշ է պատրաստում, կան-
ֆետ է հանում, բոլորը մեզ համար:

— Տը՛ղզ, տը՛ղզ, — մէջ մտաւ մի ուրիշը: — Այն օրն էլ երե-
խաները մեր խաղողը ուտում էին, եկաւ խից, դրաւ պահա-
րանի գլխին, որ մենք ուտենք:

— Իսկ այն արջի նման մարդը, որ հայրիկ են ասում, —
դարձեալ սկսեց առաջինը, — ի՛նչ անպիտան մարդ է: Մի տե-
սակ բան է ծխում, ծխով տունը լցնում է, քիչ է մնում խեղդը-
ւես: Առջին էլ փոքրիկ ամանով մի բան է դրել, որ ինքը
թանաք է ասում: Այն օրը
փորձեցի, համը տեսայ. թո՛ւ,
այնպէս դառն էր. քիչ մնաց՝
մէջն էլ խեղդէի: Շատ ան-
պիտան մարդ է, շատ:

— Օ՛ֆ, — հառաչեցին բոլոր
ճանձերը միասին, — ափսոս չի
Սօֆիա մայրիկը:

1) Սօֆի մայրիկն էլ սիրո՞ւմ էր ճանձերին.

2) Հապա ինչո՞ւ էր այնպէս հոգ քաշում ճանձերի համար:

Առաժ, — է՛ն ընկաւ դարու հորը.

ասա՛ւ էս լաւ է քանց իմ ախոռը.

55. Անձրեւ

Ա՛յ իմ մայիսի անձրեւ,
որ կը գաս կանաչիս վրա:
Թէ գաս՝ կը մնամ կանաչ,
թէ չը գաս՝ երթամ չորնամ:

Ո՞վ է այս ասողը:

56. ***

Փոքրիկ Արտաշէսը շըւ-
շըւայնելով գնում էր ձորով:
Յանկարծ լսեց որ մի ուրիշն
էլ է շւայնում: Հէնց իմա-
ցաւ՝ ընկերն է, կանգնեց,
ձայն տաւ.

— Վահան, դո՛ւ ես:

— Ե՛ս...

— Ատա՛, մեր հորթը ո՛ւր
գնաց. տեսա՛ր:

— Սա՛ր...

— Հանա՛ք ես անում, ի՛նչ է:

— Չէ՛...

— Վա՛յ, էտ հօ գէլը կո՛ւտի:

— Ուտի՛...

Արտաշէսը լալով վազեց տուն. տեսա՛ւ՝ հորթն էլ է տանը,
Վահանն էլ:

1) Հապա ո՞վ էր Արտաշէսին պատասխան ասողը:

2) Ի՞նչ ղնենք պատմութեան վերնագիրը:

Առաժն եր. — 1) Դատարկ կարասը մեծ ձայն կը տայ:

2) Կարասումը ինչ ձայն տաս՝ էն կը լսես:

57. Ծառի գարնանը

Քեռի խէչանի այգում խաղողը հասել էր: Թըռ-
չունները մէջը քէֆ էին անում, մանաւանդ մի
փոքրիկ ծիտ: Նա ծնւել էր հէնց այդ այգում, մի սալորենու
երկու ճիւղի արանքում: Ամբողջ օրը թռչում էր ողկոյգից
ողկոյգ, այստեղ մի հատիկ, այնտեղ մի հատիկ, անուշ էր ա-
նում ու երգում: Մի օր էլ տեսաւ՝ գիւղացիք քթոցներով
թափւել են այգին: Հեռացաւ, թառ եղաւ մի ծառի ու խէթ-խէթ
նայում էր այնտեղից: Տեսաւ որ գիւղացիք դանակներով կտրա-
ւում են ողկոյգները, քթոցներն ածում, շալակում տանում:

— Էս ինչ անաստւած բան է. ի՞նչ են ա-
նում էս մարդիկը իմ այգում, ուր են տանում
իմ խաղողը. — գարմացած մտածում էր նա և չէր
կարողանում հասկանալ:

- 1) Ո՞ր էին տանում խաղողը:
- 2) Է՞նչ ամենը տարայ ո՞ր եղանակին էր:
- 3) Խաղողից ի՞նչ են պատրաստում:
- 4) Խաղողի հետ միասին էլ ուրիշ ի՞նչ
պառուներ են հանում:

Առաժ.— Ծառը քանի պտուղ շատ
ունենայ, գլուխը քաշ կը գցի:

58. Այո եւ Ոչ

1.

Այոն մի պստիկ ժիր աղջիկ էր, աչքերը ժպտուն, շրթունք-
ները ժպտուն, բիթը զողզոջուն: Երբ մայրիկն ասում էր.
«Երեսդ լւա, շորերդ սրբի», աղջիկը իսկոյն պատասխանում
էր. «Այո, այո, մայրիկ»: Երեսը միշտ մաքուր էր, մազերը
սանրած, շորերի վրա՝ ոչ մի բիծ:

Ոչը մի պստիկ դանդաղկոտ տղայ էր, յօնքերը կիտած,
աչքերը մռայլ, շրթունքները ուռցրած, բիթը կախած: Երբ
մայրը ասում էր. «Երեսդ լւա, շորերդ սրբի», տղան պա-
տասխան էր տալիս. «Ոչ չեմ ուզում, ոչ»: Երեսն էլ մրոտ
էր, մազերը գրգռւած, շորերը փոշոտ:

2.

Երբ մայրը ասում էր Այոին, «գնա, թաշկինակս բեր»,
աղջիկը կանչում էր, «Այո, մայրիկ, իսկոյն», վազում էր՝
թաշկինակը բերում:

Ոչը երբէք մեծերի պատւերը չէր կատարի: Երբ հայրիկը
կասէր «գնա, ձեռնափայտս բեր», նա ուսը վեր կըքաշէր և կը
մըթմըթար. «Ոչ, չեմ բերի, ոչ»:

3.

Ճաշի ժամանակ երբ մայրիկը կասէր Այոին՝ «Անձեռո-
ցիկը կապի, նստի բաժինդ կեր», աղջիկը կը կանչէր. «Այո,
այո, մայրիկ: Օհ, այս ինչ լաւ կերակուր է»:

Իսկ երբ Ոչին կասէին. «Անձեռոցիկը կապի: Նստի՝ բա-
ժինդ կեր», կոշտ ու կոպիտ կաղաղակէր. — «Ոչ, չեմ կապի,
ոչ: Ուժ, այս ինչ վատ կերակուր է»:

4.

Երբ կը մթնէր ու մայրիկը ձայն կը տար Այոին, «Ժա-
մանակ է, հանւի ու պառկի», աղջիկը տեղից վեր կըթռչէր

ու կրկանչէր. «Այո, այո, ժամանակ է, Բարի գիշեր, հայրիկ, բարի գիշեր, մայրիկ»:

Իսկ Ոչը երբէք ինքը չէր գնայ քնելու, ոտները գետնին կը զարնէր, կը յամառէր. «Ոչ, չեմ քնի, ոչ», ու կը սկսէր լաց լինել: Զոռով շորերը կը հանէին, անկողին կը պառկեցնէին:

5.

Եւ երբ Ոչը մէկ տեղ հիւր կերթար ու զանգը կը տար, նրան որ կը տեսնէին, պիտի կանչէին: «Ոչ, ոչ, այսօր մենք զբաղւած ենք», և շտապով նրա քթի առջևը դուռը կը փակէին:

Իսկ երբ Այոն զանգը կը տար, առաջը կը վազէին, «Այ բարի ես եկել, բարի ես եկել, ներս հրամմէ, ներս», ու զըռները լայն բաց կանէին:

Ինչ ուրախութիւն ու ծիծաղ էր այնտեղ, որտեղ Այոն էր: Ոհ, ինչ տխրութիւն ու լուռութիւն էր այնտեղ, որտեղ Ոչն էր:

59. Գրիչ

«Ինչ կը լինի, ասա, գրիչ, ինձ էլ սիրես գոնէ մի քիչ, ինչո՞ւ իմ մեծ քրոջ ձեռքին գրում ես միշտ վարժ ու կարգին. իսկ իմ ձեռքին խաղաճրկում ես սև ագռաւի ճանկերի պէս:

Ես քեզ վատ բան ի՞նչ եմ արել: Եկ, խնդրում եմ՝ ինձ համար էլ գրի էնպէս արագ-արագ, էնպէս ուղիղ, սիրուն, բարակ»:

Գրիչը լուռ լըսում, լըսում, ճըռճըռում է ու խաղաճրկում, բայց այս անգամ արդէն, կարծես, փոքրիկ ծրտի ճանկերի պէս:

Յ Ա Ն Կ

ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ . . . 3—58

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

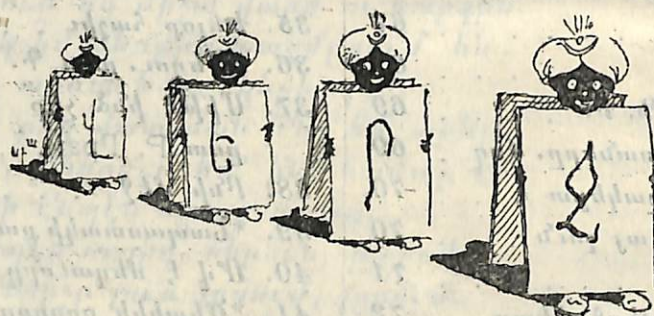
1. *Լուսաբացին	59
2. Ծաի գուլաները	60
3. *Լուսացաւ. ժողովրդ.	60
4. *Առաջին ձիւնը	60
5. *Ուլիկը	61
6. Երկինքը փուլ է գալիս	63
7. *Բաղիկը. Գ. Բաթիպա	66
8. Օգնութիւն	66
9. *Շունը	67
10. Ուժովը	67
11. *Կատու. Գ. Բ.	69
12. Զեռքի մատները. ժող	69
13. Արդէն աշակերտ է	70
14. *Կարդան, այ շուն	70
15. *Իրիկուն	71
16. Պետիկի վերջակէտը	72
17. Արև ու լուսին	73
18. *Մկան տունը	74
19. Զալ հաւի պատմութիւնը	75
20. *Փիսիկի գանգատը	77
21. Խելօք երեխաներ	77
22. *էս էն է	80
23. Խոհանոցում	83

24. Դժւար հանելուկ	84
25. *Ծոյլ աղջիկ, ժողովրդ.	85
26. *Ծոյլ տղան. ժողովրդ.	85
27. Պատիկ պատմութիւն	85
28. *Կճուճը, ժողովրդ.	86
29. Նկարիչն ու մեքենավարը	87
30. Պոչատ աղւէս	88
31. Անվախ Մարիամը	91
32. *Կռունկներ. ժողովրդ.	91
33. Արագիլների դարձը	91
34. *Գարնան ամիսներ. Գ. Բ.	93
35. Խելօք հաշիւ	93
36. *Մեղու. ըստ Գ. Բ. -ի	93
37. Միթէ ինձ չէք սիրում	
ըստ P. Գրամ.	94
38. Բնի մէջ	95
39. *Նապաստակի քացին. ժող.	96
40. Ո՞վ է մեղաւորը	96
41. *Ծիտիկի օրօրքը	97
42. Ծիտը	98
43. *Ծիտ. ժողովրդ.	100
44. Գիծ քամին	100
45. *Քամին	101
46. Ժամացոյց	101
47. *Արտուտիկ. ժողովրդ.	102
48. Ո՞ւր կորաւ	103

49. *Կիթ. Ա. Արարատեանի	104	54. Ճանճերի զրոյցը	106
50. Վէճ	104	55. *Անձրև. ժողովրդ.	107
51. *Ոնց են հարում խնոցին		57. Ծախի զարմանքը	108
Ա. Ա.	105	58. Այո և ոչ. ըստ Ս. Անդրէի	109
52. *Խնոցի. ժողովրդ.	105	59. Գրիչ	110
53. *Քեռին մեռել է. ժող.	105		

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿՆԵՐԻ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

1. Զանգ	29	7. Սամովար	84
2. Մատ, մատանի	69	8. Ճրագ	84
3. Անկողին	70	9. Միլեր	86
4. ա) Գիշեր. բ) առողեր	74	10. Սաւեր	85
5. Պետ	79	11. Սաղ	99
6. Կամուրջ	79	12. Ծուխ	100

3669

ԼՈՒՍՆԱԵՐ

ՍՈՍՋԻՆ ՏԱՐԻ.	30 Կ.
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ.	45 Կ.
ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ.	55 Կ.
ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ	65 Կ.

Գիւղի՝ Թիֆլիս՝ Եբութովսկայ, 25 Տժ. Լիսիցիանս

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0061204

Apr.

4-255_a